

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Kultura a tradice v obci jako výchova dětí k vlastenectví

Klára Brázdilová

Olomouc 2016

vedoucí práce Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem tuto práci: „Kultura a tradice v obci jako výchova dětí k vlastenectví“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny, informace a zdroje jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. O vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

V Olomouci, dne

.....

Podpis

Ráda bych vyjádřila poděkování především vedoucí mé práce Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D., za metodické vedení, cenné rady, připomínky a podněty, kterými přispěla velkou mírou k úspěšnému vypracování této diplomové práce. Velké poděkování patří také Mgr. Janě Poláškové za poskytnuté materiály, čas a podnětné rady.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině, příteli a blízkým za podporu a trpělivost při zpracovávání práce.

A samozřejmě poděkování patří také všem osloveným respondentům, učitelům základních škol a paní kronikářce obce, bez nichž by výzkumná část práce nemohla vzniknout.

Klára Brázdilová

OBSAH

ÚVOD.....	6
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 OBEC KNĚŽPOLE	9
1.1 GEOGRAFIE OBCE	9
1.2 HISTORIE OBCE.....	10
1.3 SYMBOLY OBCE.....	10
1.4 VÝZNAMNÁ MÍSTA	11
1.5 OBEC A ŠKOLA.....	12
2 TRADICE A LIDOVÁ KULTURA.....	13
2.1 TRADICE A ZVYKY V OBCI	13
2.1.1 Masopust	13
2.1.2 Vynášení Moreny a vítání jara	15
2.1.3 Velikonoční koledování	16
2.1.3.1 Květná neděle.....	16
2.1.3.2 Sazometná středa	16
2.1.3.3 Zelený čtvrtek	17
2.1.3.4 Velký pátek	17
2.1.3.5 Bílá sobota	17
2.1.3.6 Boží hod velikonoční.....	17
2.1.3.7 Symboly Velikonoc.....	17
2.1.4 Stavění máje	19
2.1.5 Dožínky	20
2.1.6 Hody s právem.....	20
2.1.6.1 Hodové právo.....	23
2.1.6.2 Kněžpolský kroj.....	23
KULTURNÍ TRADICE REGIONU V RVP ZV	27
2.1.7 Regionální výchova a lidová kultura ve školských osnovách.....	27
2.1.8 RVP ZV.....	27
2.1.8.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace	28
2.1.8.2 Vzdělávací oblast Cizí jazyk.....	30
2.1.8.3 Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace.....	30
2.1.8.4 Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět	31
2.1.8.5 Vzdělávací oblast Člověk a vět práce	34
2.1.8.6 Vzdělávací oblast Umění a kultura	34
2.2 PROJEKTOVÁ VÝUKA	36
2.2.1 Charakteristické znaky projektové výuky	36
2.2.2 Druhy projektů a jejich fáze	37
2.2.3 Postupy projektového vyučování	38
2.2.4 Výhody projektového vyučování.....	38
2.2.5 Nevýhody projektového vyučování.....	39
II EMPIRICKÁ ČÁST	40
3 CHARAKTERISTIKA A CÍLE VÝZKUMU	41

3.1	METODY ŠETŘENÍ - DOTAZNÍK.....	42
3.2	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	43
3.3	OVĚŘENÍ PŘEDPOKLADŮ.....	60
3.4	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ.....	61
III	PRAKTICKÁ ČÁST.....	62
3.5	PROJEKT VELIKONOCE V NAŠÍ OBCI.....	64
3.6	EXKURZE PARK ROCHUZ A SLOVÁCKÉ MUZEUM.....	81
	ZÁVĚR.....	84
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	85
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	88
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	89
	SEZNAM TABULEK.....	90
	SEZNAM GRAFŮ.....	91
	SEZNAM PŘÍLOH.....	93

ÚVOD

„Bylo to tak a bude vždycky.

Noc se přelomí do dne a tradice do paměti.

Ale nic a nikdo se na světě neztratí.“

(lidová myšlenka ze Slovácka)

Otázka využívání lidové kultury při výchově dětí není zdaleka nová, ale stále aktuální. Domníváme se, že se vytrácí pozitivní působení generačních vztahů, které zvláště v lidové kultuře představovaly klady mezilidské komunikace vůbec. Folklor obohacuje děti v citové oblasti, rozvíjí jejich vědomosti a hlavně posiluje význam kulturních hodnot a rodiny. Již J. A. Komenský tvrdil: *„Kdo chce býti člověkem, musí viděti nejen to, co mu leží pod nohama, ale musí se ohlédnout za tím, co již přešlo, aby se učil z minulosti pro budoucnost.“* (Komenský, 2006)

Tradice má v současném způsobu života své významné místo, ale i svá omezení.

V době celosvětové globalizace se stále více dává důraz na identitu každého národa, na zachování jeho tradičního a domácího, něčím jiného. Už naše vláda přislíbila, když přistoupila k Úmluvě UNESCO o zachování nemateriálního kulturního dědictví, že bude pořádat osvětové programy, zaměřené především na školní mládež. V jejich rámci by se děti měly nenásilně a neformálně dozvědět něco o lidové kultuře.

Jeden z problémů, o kterém se v posledních letech hodně hovoří, je vliv západní kultury, směr států do celoevropského celku, vliv amerikanizace a určitá ztráta identity domova. Díky zaplavení trhu západní či asijskou výrobou, včetně hraček, školních pomůcek, knih a filmů, dochází k zapomínání na regionální, možná i lepší výrobky a produkci. Mým zájmem je tedy ukázat kvalitu, historickou podstatu a citové vazby na regionální věci, kulturu a jiné hodnoty.

Jeden z cílů je vážít si svého domova a své vlasti. Rozhodla jsem se proto tomuto tématu věnovat ve své diplomové práci.

Ráda bych se zamyslela nad úlohou tradic v životě nejmladší generace. Každý, kdo se podílí na rozvoji kultury, ví, jak důležité je cílevědomé působení na svět dítěte. Dítě totiž přijímá hodnoty ze svého okolí. Kultura a umění jsou věčně mladé díky neustálému ožívování v našich myšlenkách.

Je naším zájmem, aby se celospolečenské problémy, ke kterým patří i vztahy v rodině a starším generacím, a vůbec vztahy mezi lidmi, schopnost komunikace a domluvy, přenesly do praxe pro všechny děti na školách. Ve školách máme v podstatě volné pole působení, protože učební osnovy pouze obecně formulují tuto oblast a její začlenění do výuky.

Cílem teoretické části práce je zhodnocení celkového stavu kulturních a lidových tradic v obci Kněžpole na Slovácku, kde žiji od svého narození, a také jejich udržení v podvědomí lidí.

Hlavním cílem empirické části diplomové práce je zjistit, zda učitelé začleňují tradiční kulturu a folklor do vyučovacích hodin na základní škole a prohlubují tak vztah žáků k tradicím jako takovým.

Dílním cílem je zjistit, jakou důležitost přisuzují učitelé výuce o regionu a které vyučovací metody uplatňují ve výuce.

Cílem praktické části práce je vytvořit a udržet živé povědomí o lidových tradicích, vhodně je zařadit do výuky a jiných částí výchovně vzdělávací činnosti tak, aby vedly děti ke vztahu ke své vlasti a byly přínosem v rámci citového prožitku dítěte žijícího v moderním světě.

Vliv na diplomovou práci a touha zařadit regionální prvky do výchovně vzdělávacího procesu na základních školách mělo to, že se stále častěji setkáváme s neznalostí obyčejů a jiných prvků lidové kultury. Děti, škola i rodina jako taková se stále méně často zapojují do dění obce a upadá tak i rozvoj vztahů mezi lidmi žijícími na Slovácku. Přitom, je-li pedagog dostatečně podnětný, dokáže u dětí vzbudit zájem o folklor, lidové zvyky a tradice. Pedagogové můžou být iniciátory a organizátory pěstování lidového umění.

Záměrem diplomové práce je umožnit nahlédnout do oblasti tradic a umožnit pedagogům a jejich žákům seznámit se s tématem kulturního dědictví a tradic v obci pomocí pracovních listů, projektu a návrhu na exkurzi. Metodická příručka je tvořena teoretickou částí pro učitele a pracovními listy, které jsou určeny pro žáky. Metodická příručka je tvořena jako příprava na hodiny se zaměřením na aktivitu žáků.

Věřím, že i díky této práci bude toto kulturní dědictví předávané dál a nezanikne.

I   TEORETICKÁ ČÁST

1 OBEC KNĚŽPOLE

Obec Kněžpole je vesnice typu návesního, tvaru krásné okrouhlíce. Jednotlivé usedlosti jsou seskupeny okolo prostorné návsi. Většina původních usedlostí je zrekonstruována a stojí dodnes. Dříve však měly docela jinou podobu. Vpředu, po celé šířce stavební parcely, byla rozložena obytná část s velkými vraty u nad krytého průjezdu do dvora, na tuto část navazovala část hospodářská. Část hospodářská se stájemi a pomocnými prostory svírala pravý úhel. „Stodola“, v dávnější minulosti celodřevěná a krytá došky, stála buď na konci „dvora“, nebo vzadu v „humně“, zřejmě z důvodu protipožární prevence.

Některé domy jsou ozdobeny lidovými malbami s prvky Slovácka, což je výjimečným jevem, který můžeme spatřit jen na Slovácku. Nejčastěji byly malovány obrovnávky (podezdívky) u domů. Barvu modrou užívaly tam, kde byl „šohaj“ na ženění, barva červená byla znakem svobodných děvčat. (Lapčíková, 1996)

Zajímavostí je, že obec Kněžpole nemá žádné oficiální názvy ulic, pouze místní názvy částí obce jako Markov, Kúty, Zákří, Brána, Trávníky aj.

I když obec patří k menším v okrese, udržuje si vysoký standard vzdělanosti obyvatel. Jako jedna z prvních obcí zavedla plynofikaci. Práce na opravách domů, zkulturnění polí a zahrad je důkazem pracovitosti zdejších lidí.

1.1 Geografie obce

Obec Kněžpole leží 6 km východně od okresního města Uherské Hradiště v nadmořské výšce 182 m, na levém břehu řeky Moravy v úvalu Dolnomoravském. Obec zařazujeme do regionu uherskohradištské Dolňácko. Kněžpole tvoří mikroregion „Za Moravú“.

Katastrální výměra obce je 931ha. Dnes má obec 1114 obyvatel, 304 popisných čísel z toho 265 stavení obytných. V obci je samostatný obecní úřad s uvolněným starostou, mateřská škola, základní škola, knihovna a nově vysvěcený kostel sv. Anny. Do vybavenosti obce patří dva obchody se smíšeným zbožím, hostinec s tanečním sálem a jevištěm, kluzišť, hřiště TJ Sokol Kněžpole, hasičská zbrojnice a kulturní zařízení mysliveckého sdružení, tzv. bažantnice. V obci působí všeobecný lékař a stomatolog se soukromou praxí. Před vjezdem do obce stojí velká budova vodárny a dvě menší čistící stanice, protože obec je zásobárnou pitné vody pro 2/3 celého okresu Uherského Hradiště.

Na ploše 333 ha za obcí se rozprostírá lužní Kněžpolský les, který patří do CHKO díky významnému výskytu fauny a flóry. V Kněžpolském lese se nachází i slepé rameno řeky Moravy, kde je území tzv. Přírodní rezervace Kanada.

1.2 Historie obce

První zmínka o obci se nachází v listině Velehradu z roku 1228, kdy obec patřila klášteru Velehradskému. Proto původní název Kniežepole. S vývojem doby se obec přizpůsobovala novým podmínkám, ale stále zůstávala obcí zemědělskou.

Název pochází od skutečnosti, že Kněžpole bylo pole knězovo – panovnickovo.

V roce 1893 nesla název Kněspol, roku 1918 Kěžpol a od roku 1925 Kněžpole. V roce 1220 byla obec majetkem kláštera Velehradského. Kdo, a kdy obec založil se nepodařilo zjistit.

Naši předkové se živili pastevectvím a žili v lehkých přístřešcích. Jakmile se ale k pastevectví přidalo obdělávání půdy, stali se rolníky, přestali kočovat a začali stavět pevnější obydlí. Rody, které hospodařily společně i společně bydlely. Postupem času se z jednotlivců stali zemaní. Existenci zemanů na Kněžpolsku dokazuje místní lokalita Hrádek, kde byly nalezeny hroby bojovníků z dob Velké Moravy. Ostatky jsou uloženy v Zemském muzeu v Brně.

V obci vládl rychtář, jehož vnějším znakem byl „býkovec“ pobitý mosaznými cvočky, zvaný právo. O hodech rychtář odevzdával právo na 2-3 dny stárkům, kteří pořádali hodovou muziku. Od doby, kdy se to stalo poprvé, až dodnes se chození s právem po vesnici dodržuje jako hodová tradice. (Lapčíková, 1996)

1.3 Symboly obce

Pečeť

Obecní pečeť je z roku 1709. Tvoří ji mosazný kotouč s průměrem asi 30 mm a dřevěné hruškové držadlo. V pečetním poli, které je lemované linkou v renesančním štítu radlice, je zkřížená s krojídlem. Obsahuje číslice letopočtu 1709 a nápis PECET – DIEDINI – KNEDDPLA.

Znak

Znak obce Kněžpole tvoří stejné pečetní pole doplněné o ratolesti neznámého stromu či rostliny.

Z roku 1880 je dochováno také mosazné razítko s názvem „Knespol“.

Obrázek 1 Znak obce Kněžpole
Zdroj: www.knezpole.cz [online]

1.4 Významná místa

Hrádek

Podle pověsti se traduje, že v oblasti nad obcí Kněžpole, nazývanou Hrádek, stával kdysi hrad. Odtud vznikl název užívaný dodnes. Hrádek je vinařskou oblastí, kterou tvoří vinné sklepy, vinohrady a rozsáhlá pole místních zemědělců. Rozkládá se v kopcích nad Kněžpolem, mezi obcemi Mistřice a Jarošov. Toto území, patřící do katastru obce, je vyhledávanou lokalitou v zimních měsících, protože je nejbližším vyvýšeným místem vhodným pro zimní sporty dětí z obce.

Pod Hrádkem můžeme najít kříž, který nese nápis PB a byl postaven rodinou Lorencovou roku 1866. K němu se také váže pověst, která říká, že v místě, kde stojí, byl nalezen poklad.

Pomník padlých

V obci je pomník padlých postaven v části zvané Dolní kút, jako památka obětem 1. světové války. Dílo zhotovil sochař Josef Zbořil v roce 1925. Do pomníku je vytesáno 34 jmen. V roce 1945 zde byla také slavnostně odhalena pamětní deska obětí koncentračních táborů. Jaroslav Lapčík a Vojtěch Švec, rodáci z obce Kněžpole, zde mají své místo, stejně jako vzpomínka na 25 Romů, kteří byli také umučeni v koncentračních táborech a dříve žili v lokalitě Hrádek.

Park Rochuz

Lokalita rozkládající se od rozhledny Rovnina až po Vinohradskou ulici v Uherském Hradišti je přírodním a kulturně-historickým areálem. Dříve park Rochuz sloužil jako pastviny a zemědělská půda. V 70. – 90. letech sloužilo toto území jako cvičný prostor vojenské posádky Uherského Hradiště. Nyní nabízí spolu s přilehlými vinohrady občanům značený vyhlídkový turistický okruh, možnosti procházek a rodinných výletů, při kterých mohou pozorovat vzácné ovocné stromy, obnovené pastvy a celou faunu i flóru, která se původně v této oblasti vyskytovala. V areálu parku Rochus v Uherském Hradišti byl v roce 2015 realizován investiční projekt Expozice lidové architektury - Muzeum v přírodě Rochus.

Park završuje kaple sv. Rocha, která je významnou památkou této lokality. Myšlenka postavit nad městem kapli se zrodila v roce 1680. Město Uherské Hradiště a okolí sužovala epidemie moru a zvolení patroni sv. Šebestián a sv. Rozálie měli odvrátit tuto zkázu lidstva. A skutečně morová nákaza skončila ještě téhož roku. Na počátku 20. století zbylo jen torzo střechy a narušené zdivo. Kaple byla opět obnovena díky aktivitě místních v roce 1970. V roce 2008 archeologové zrekonstruovali původní půdorys stavby, který zde můžeme vidět dodnes. Každoročně se zde konají poutě 1. května a neděli po svátku sv. Rocha, který připadá na 16. srpna.

1.5 Obec a škola

Spolupráce školy s obcí je velmi důležitá, protože obec věnuje značnou finanční pozornost škole a škola by měla zapadat do společenského dění v obci. Nejenže musí udržovat vysoký standard učebních výsledků či prožívat s dětmi školní akce, ale také se společně podílet na akcích ve vesnici a prožívat s dětmi kulturní i rodinné události.

Významu vzdělávání byl a je v obci přikládán velký důraz. Svědčí o tom i historie zdejší školy, o které se můžeme dočíst ve čtyř-dílné školní kronice, založené nadučitelem V. Krybusem v roce 1884 s úvodním mottem: „*Upomínky předků drahými jsou potomkům.*“ V roce 1884 byla postavena nová zděná budova školy a v roce 1887 byla dokončena nadstavba školy o jedno poschodí. V této podobě stojí škola dodnes, podstoupila samozřejmě řadu oprav, změn a stavebních úprav.

2 TRADICE A LIDOVÁ KULTURA

2.1 Tradice a zvyky v obci

Tradicí rozumíme myšlenky, vzorce jednání či fyzické objekty, které se pravidelně opakují a zpřítomňují hodnoty. Tradice jsou spojené s minulostí a kolektivní ve svém do-
držování. Předávají se z generace na generaci a zahrnují prvek kontroly uplatňovaný urči-
tou autoritou.

Měli bychom se zamýšlet nad tradicemi, pověstmi, písněmi i tanci v našem regionu. Stejně
jako nad kresbami, výstavami a jinými prvky hmotné kultury, která je součástí života ko-
lem nás a podněcuje děti k rozvoji jejich fantazie a tvořivosti.

Tradice, zvyky a celý kulturní život v obci by měl být součástí každého dítěte a jeho
rozvoje v zájmu společnosti. Společně můžeme kulturu přijímat i sami vytvářet. Kultura
obce je předpoklad pro další rozvoj a funkci, ale také možnost, jak upevnit společenské
vztahy mezi lidmi, společností a státem. (Frolec, 1980)

Díky tradicím má každý národ svou kulturu, charakter i psychologii. Tradice a zvy-
ky obce patří mezi vysoký hodnotový faktor a pomáhají rozvíjet tvůrčí aktivity mladé gene-
race. Velmi důležité je však začít u roviny úcty a respektu k dovednostem našich předků.

Pro harmonický rozvoj dítěte má právě kulturně výchovná činnost lidové kultury nezastu-
pitelnou funkci.

2.1.1 Masopust

Masopust neboli fašank je veselý svátek a poslední příležitost se pořádně najíst ma-
sa. Hned po něm totiž začíná období čtyřicetidenního půstu, které končí až o Velikonocích.
Je také obdobím, kdy končí zima a pomalu se začíná probouzet příroda. Český lid se od-
jakživa v období masopustu bujaře bavil. Všechno vrcholilo úterním pochováním basy.
Dříve však oslavy začínaly už Tučným čtvrtkem, jehož charakteristickým znakem bylo
hodování. Protože lidé věřili pověře, že kdo tento den hodně jí a pije, bude mít v příštím
roce sílu a zdraví. Lidé pořádali oblíbené zabíjačky, pekli husy a hojně se hodovalo.

Neděle se nesla v rytmu tance. Tento den byl zasvěcen tanci, plesům a jiným tanco-
vačkám. Věřili, že obilí a len budou v příštím roce tak vysoké, jak vysoko budou tanečníci
skákat.

Na masopustní pondělí spadal tzv. „mužovský bál“, kterého se mohli zúčastnit jen ženatí a vdané. Svobodná chasa měla vstup zakázán. (Václavík, 1959)

Největší veselí však panovalo v úterý, kdy do ulic vycházel průvod masek a skupiny „fašančárů“.

Obrázek 2 Tanec „podšable“

Zdroj: vlastní fotografie

Není to tak dávno co masky, včetně medvěda a koblihy patřily k masopustu jako koláče k posvícení. Dnes se v masopustním průvodu, kromě těch typických, objevují i velmi moderní masky. Souvisí to s tím, že folklor žije neustále a přizpůsobuje se současným podmínkám.

Masopustním veselím začínal pro lidi nový hospodářský rok ve společném veselí a pospolitosti celé vesnické komunity.

Obrázek 3 Masopustní masky

Zdroj: Vlastní fotografie

2.1.2 Vynášení Moreny a vítání jara

Podle kalendáře se tento svátek slaví pátou nedělí postní, která se nazývá nedělí Smrtnou. „Morena“ je neživá figurína, která představuje nejen smrt, ale je také symbolem zimy a všeho starého v životě lidí. Morena je zhotovená z došků a oblečena do ženských šatů. Dříve bývala oblečena i do kroje. Figura je nastrčená na dřevěné tyči a dívky s ní obcházejí celou vesnici a zpívají různé písně. Za vesnicí pak Morenu z šatů odstrojí a hodí do vody.

Obrázek 4 Vyvážení Moreny v MŠ s koňmi

Zdroj: Vlastní fotografie

Obrázek 5 Vhazování Moreny do Moravy

Zdroj: Vlastní fotografie

Zvyk přinášení „létečka“ se často provádí ve stejný den jako vynášení Moreny. Zatímco při vynášení Moreny se lidé loučili se zimou, přinášením létečka vítali nastávající jarní období a nový život, který se po zimě začínal probouzet. Létečko představoval jarní

stromek nebo větvička, která byla ozdobena barevnými fáborky, skořápkami od vyfouklých vajíček, papírovými růžemi a stuhami. S létečkem opět chodí dívky po vesnici, zpívají a vybírají koledu. Dostávaly vajíčka, jablka, sušené ovoce apod.

2.1.3 Velikonoční koledování

Tyto svátky jsou spojeny s oslavou jara, kdy lidé začínají se zemědělskými pracemi - orbou, setbou a prvním vyháněním dobytka na pastvy. Na slavení se také připravují velkým jarním úklidem.

Velikonoce jsou však především největšími svátky církevního roku, protože si křesťané připomínají památku umučení a vzkříšení Ježíše Krista.

Slaví se po jarní rovnodennosti, která je 21. března, a tak tento zvyk připadá na neděli po prvním jarním úplňku. Velikonoční neděle bývá v rozmezí od 22. března do 25. dubna. Celému velikonočnímu slavení předchází Květná neděle a „svatý“ neboli pašijový týden.

2.1.3.1 Květná neděle

Její název vznikl podle květů, kterými lidé slavili slavný vjezd Ježíše Krista do města Jeruzaléma. Lidé jej vítali palmovými ratolestmi. Jelikož však u nás palmy nerostou, používají lidé větvičky ze stromu jívy. Tyto větvičky světlí v kostele právě na Květnou neděli. V naší obci tyto větvičky nazýváme „kočičky“.

Lidé dříve věřili, že je budou chránit proti kouzlům, pohromám a neštěstí. Aby byla bohatá úroda, zastrkovaly se kočičky na polích do země.

2.1.3.2 Sazometná středa

Tento den patří ještě k postní době. Lidově se této středě říká škaredá, sazometná nebo smetná středa, protože se v tento den vymetávaly komíny. Název „Škaredá středa“ pochází od Jidáše, který se prý škaredil na Krista. Jidáš byl jedním z dvanácti učedníků Ježíše, který ho však za peníze zradil. Lidé věřili, že se nesmí v tuto středu mračit, jinak by se škaredili po všechny středy v roce. (Krist, 1967)

2.1.3.3 Zelený čtvrtek

V tento den se měla jíst pouze zelená strava (špenát, salát a různé druhy zelí), aby byl člověk zdravý po celý rok. V kostelech zněly naposledy zvony, které až do Bílé soboty ztichly. Lidově se říká, že „odletěly do Říma“. Jejich hlas proto nahradili chlapci velikonočním hrkáním.

2.1.3.4 Velký pátek

Pro křesťany je Velký pátek dnem smutku, neboť byl ukřižován Ježíš Kristus. V kostelech se v tento den odhaluje a uctívá (pokleknutím nebo úklonou) Svatý kříž. Aby byli lidé po celý rok zdraví, chodili se ještě před východem slunce koupat do potoka nebo řeky, i když byla voda někdy ještě zamrzlá. Nemocní se touto vodou alespoň otírali. Voda měla chránit před nemocemi nejen lidi, ale i domácí zvířata. Proto lidé vodili k řece i své koně a krávy.

2.1.3.5 Bílá sobota

V křesťanství je tento den dnem klidu a ztišení, protože Ježíš Kristus ležel v hrobě. Na začátku noční bohoslužby nazvané vigilie se světí oheň. Od něj se pak zapaluje velikonoční svíce, která se nazývá „paškál“. Svěcení ohně se postupně stalo slavnostním obřadem. Dokonce římský císař Konstantin Veliký nařídil, aby bylo celé město osvětleno ohni.

2.1.3.6 Boží hod velikonoční

Tento den je velmi významný v církvi, neboť Ježíš Kristus zvítězil nad smrtí a vstal z mrtvých. Pro křesťany se tato událost stala cestou zachránění a spásy. V tento den je možné si donést do kostela ke svěcení velikonoční pokrmy - beránka, mazanec, vajíčka, chléb, víno aj. O Velikonocích končilo období dlouhého 40denního postu.

2.1.3.7 Symboly Velikonoc

Beránek

Je vrcholem všech velikonočních symbolů. Představuje nevinnost a tichost.

Vejce

Obsahuje zárodek života, proto je u pohanských národů symbolem plodnosti. V křesťanství symbolizuje zmrtvýchvstání Páně. Na vyšším stupni je vejce symbolem nové existence ve smyslu duchovním.

Velikonoční hrkání

O Velikonocích se po vesnici rozléhá zvuk velikonočních hrkačů a klepaček. Řehačky oznamovaly lidem místo zvonů čas od Velkého pátku do slavnosti Vzkříšení. Lidé věřili tomu, že jejich zvuk zastrašuje a odhání zlé síly, které by mohly na začátku zemědělských prací ohrozit úrodu. Obchůzky mají na starosti chlapi, kteří se scházeli vždy na návsi obce se svými klepači, „tragači“ i řehačkami, a to v šest hodin večer. Poté pokračovali na Velký pátek v pět hodin ráno, v poledne, ve tři hodiny odpoledne a naposled v šest hodin večer. Takové obchůzce místní říkali „klepání“. Při klepání chlapi odříkávají či zpívají:

*„My klekání klepeme,
tím památku činíme,
že Kristus Pán za nás umřel
a na kříži pro nás pněl.
Protož milí křesťane,
modli se Anděl Páně,
aby nás Bůh zachoval,
na přímluvu Marie.“*

Celý průvod obvykle řídí nejstarší chlapi, kteří dávají znamení ke klepání, určují rytmus a jsou zodpovědní za pořádek v celé skupině.

Na Bílou sobotu také končí klepání koledníků a ti za své klepání chodí po domech vybírat výslužku. Při vybírání výslužky u každého domu klepači zpívají:

*„Tetičko a strýčku,
dajte nám neco,
na našeho hřebca,
nechce nám chodit,
mosíme ho vodit,*

*nechce nám skákat,
mosíme ho táhat.“*

Pomlázka

Tento velmi známý a oblíbený zvyk Velikonoc probíhá na Velikonoční pondělí, kdy chodí chlapi šlehat, či mrskat děvčata. V naší obci se používá na mrskání „tatar“, který je nejčastěji spletený z 8 vrbových proutků. Za mrskání bývají obdarováni malovanými vajíčky a sladkostmi, na tatary jim vymrskaná děvčata přivazují barevné stuhy.

Velikonoční pečivo

Jelikož Velikonoce patří ke svátkům jara a probouzejícího se života, zhotovuje se velikonoční pečivo z kynutého těsta. Právě to totiž představuje hojnost, plodnost a nový život. K velikonočním pokrmům patří tvarohové koláče (mazance), beránek, perníky ve tvaru ptáčků, vajíček a srdíček. Na Zelený čtvrtek se pečou jidášky, které se tvarují z tenkých válečků těsta. Pečivo ve tvaru ptáčků a různých zvířátek mělo přivolat jaro a sluneční paprsky. Kulaté tvary nám mohou připomínat slunce, které je zdrojem růstu a zrání plodin na polích a zahradách.

2.1.4 Stavění máje

Májku dle tradice stavěla mládež, která ten rok dovršila 15 let, obvykle 30. dubna za pomoci mužů z celé vesnice. Chlapci a muži měli na starost obstarání klády, vršku stromu, menších stromků na podpěry apod. Nejčastěji je používán smrk. Důležité je, aby strom byl rovný a dostatečně vysoký, protože čím větší, tím větší chloubou vesnice byl. Na místě, kde se májka staví, muži předem vykopou jámu pro usazení májky. Na ženy a dívky čekal úkol zdobení vršku májky, nachystání krojů a občerstvení. Májka se vztyčuje uprostřed obce na tzv. návsi, a to za pomoci dřevěných podpěr, lan, žebříků apod. Vztyčování májky vždy řídí jeden zkušený muž, který určuje, kdo a kdy má májku zvedat. Postavená májka se zajistí kameny a dřevěnými kůly, případně i podpěrami.

Některé části obce, či ulice si však staví také svoje vlastní menší májky, při kterých se společně setkávají a upevňují tak vzájemné vztahy a soudružnost. Večer po postavení májky se pořádá zábava, obvykle v blízkosti postavené májky.

Ročník, který má ten rok stavění na starost, poté celý měsíc hlídá májku před ukradením nebo shozením.

Obrázek 6 Stavění máje na návsi obce

Zdroj: Vlastní fotografie

Na konci května se májka kácí. Tato událost už není tolik slavnostní, jako stavění a zpravidla je brána jen jako povinnost. Po shoení májky se losuje o to, komu připadne kláda.

Tato tradice se v obci pravidelně dodržuje a každoročně patří kněžpolská májka k nejkrásnějším v okrese.

2.1.5 Dožínky

Slavnost dožínek připadá na konec srpna. Hlavní myšlenkou této události je konec žní a léta a poděkování za úrodu. Při dožínkových slavnostech se symbolicky odváží poslední snop slámy z pole a předává se spletené žito do věnce hospodáři obce. Ženy, muži i děti oblékají všední kroje a přináší plody letošní úrody ve společném průvodu. Za zpěvu lidových písní hodují a oslavují sklizeň a děkují za tyto dary země. (Tarcalová, 2008)

2.1.6 Hody s právem

Hody v Kněžpoli mají dlouholetou tradici a jsou jedním z mála dochovaných tradičních svátků v obci. Podle ústního podání to bývaly hody císařské, ale od první světové války (asi od roku 1920) se slaví hody republikánské. Tato slavnost připadá na sobotu nebo neděli, která je bližší 28. říjnu - vyhlášení samostatnosti Československé republiky r. 1918. Naši předkové tím také uzavírali hospodářský rok, a tak vlastně slavili ukončení polních zemědělských prací.

Slovácké krojové hody s právem jsou nejuznávanější společenskou tradicí obce a bezesporu největší společenskou událostí roku, co se týká počtu zúčastněných.

Každá hospodyně se na hody v obci pečlivě připravuje, vaří ta nejlepší jídla, peče cukroví a nejrůznější buchty, uklízí celý dům, umývá okna a zkrášluje předzahrádky.

Celou organizaci hodů má nestarost tzv. chasa, což jsou hoši i dívky z celé vesnice, kteří mají zájem se podílet na této události a obléknout tradiční kroje, naučit se taneční pásmo a uspořádat hodovou veselici.

Hlavními postavami kněžpolských hodů jsou stárce a stárky mladší a starší, které si mládež volí ze svého středu. Podle starého zvyku se mládež před hody schází, aby si utvářeli páry a také, aby si nacvičili různé staré tance a vyzdobili právo malé i velké.

Obrázek 7 Stárek se stárkou vedou hodový průvod obcí

Zdroj: Vlastní fotografie

V den hodů se krojovaná mládež sejde po poledni v místním kulturním zařízení a za doprovodu dechové hudby, která je také v krojích, jdou společně do kostela na požehnání práva a hodové veselky. Po obřadu žehnání práva jde celá chasa společně pro mladšího stárka. Po krátkém říkání a pohoštění vede mladší stárek chasu pro mladší stárku a pro malé právo. Před domem mladší stárky stárek žádá rýmovanými verši vydání stárky.

„Zastav se chaso a muziko, přátelé,

nech si já zavýsknu vesele.

Uprostřed dědiny domeček stojí

Švarnější děvčice snad inde není.

Vyjdi cérečko ať vidí celá dědina,

koho si chasa za mladší stárku zvolila.“

Nato výjde mladší stárka z domu s právem a rýmovaným říkáním odpovídá:

„Vítám vás chaso velice,

že jste mě přišli zavolat k muzice.

Však jsem Vás už čekala,

že pro právo si přijdete, dobře sem věděla.

Podívajte sa na to naše právo,

šak ono mě mnoho práce dalo.

Opatruj, Vašku, svou voničku

a na té šalvi každú kytičku.

Tož včil sa u nás napíjте,

ať sú ty hody veselé!“

Poté vede mladší stárek s mladší stárkou chasu ke staršímu stárkovi a stárce, kde se opět žádá rýmovanými verši. Chasu však čeká ještě jedna povinnost. Chtějí-li večer při muzice tancovat, musí mít povolení od pana starosty. Proto poslední cesta průvodu krojovaných vede k domu starosty obce, kde žádají o povolení. Slova starosty jsou také formou veršů:

„Tož veselí jste chaso, to já vím,

tak tu muziku vám povolím.

Popíjajte, bavte sa a buďte veselí,

ale abyste vydželi také v neděli.“

Na to chasa odpovídá:

„Připijem na hody, na zdraví všem,

za souhlas děkujem a rádi vás zvem.“

Na závěr dne se celá chasa přesouvá do místního kulturního zařízení, kde připravuje hodovou zábavu pro celou obec, na které předvede taneční pásmo regionálních tanců.

Příští den vozí chasa po vesnici berana, ale už ve všedních krojích. Při této obchůzce zpívají a zastavují se u jednotlivých domů, připíjejí si s občany hodovým vínem a na oplátku dostávají peníze na pokrytí nákladů spojených s hodovou slavností.

2.1.6.1 Hodové právo

Hodové právo je hlavním symbolem hodů. Mladší právo je nazdobená šavle rozmarýnem, spoustou kvítků a zrcátek. Celé toto právo je ovinuté trikolórou. Starší právo je taky šavle, na které je navlečena suknička ze čtyř nebo dvanácti dílů. Jednotlivé díly představovaly buď 4 roční období, nebo jednotlivé měsíce v roce. Pod sukničkou je šavle nazdobena také rozmarýnem a slováckými mašlemi. Na špici je napíchnuté to nejhezčí jablko z úrody toho roku.

2.1.6.2 Kněžpolský kroj

Kroje jsou od nepaměti znakem jednotlivých národopisných oblastí. Ještě dnes patří Kněžpole k oblastem, kde se stále nosí alespoň některé části kroje, a to u starší generace obyvatel. Zpravidla starší ženy nosí především na nedělní mši svatou částí svátečního kroje.

Podle svátečního kroje, jeho zdobení a užití materiálů, bylo snadné poznat i bohatství člověka, jenž jej nosil. Sváteční kroje se předávaly z generace na generaci a byly mezi lidmi velmi ceněné. Dnešní mladí lidé využívají kroj pouze při hodových slavnostech obce. Výjimečně probíhá svatba v krojích.

Až do 1. poloviny 20. století se pěstoval len a konopí. Uchovaly se nejen tkalcovské stavy, ale i přeslice a kolovraty a umění s těmito prostředky pracovat a pomocí nich vyrábět materiál potřebný k výrobě krojových součástí. Staří Kněžpolané tedy vyráběli své oděvy sami z materiálů z vlastní hospodářské činnosti.

V době pobělohorské vznikalo nejvíc lidových písní a tanců a lid napodoboval v oblékání šlechtu. Největší rozvoj přišel po zrušení roboty. Krása mužského kroje kněžpolského vrcholí na konci 19. století a ve 20. století stagnuje. Mužský kroj se začíná odkládat a jeho místo rychle zaujímá oblečení městské, produkt průmyslové konfekce.

Ženský kroj, který v 19. století byl perlou lidového umění, kde převládala výšivka a podomácku zhotovená krajka, kadrle, pentle, ale jakmile se objevily oslňující látky, přechází nekriticky na ornáty, brokáty a upadá. (Lapčíková, 2009)

Kněžpolský kroj patří ke kroji uherskohradištskému. Vyniká pestrostí a živostí barev, ale je menší než u kroje sousední varianty. Vyšívání u vyšivanic s baňatými rukýry pro muže a na rukávce pro ženy je provedeno pravým výřezem na kanavě a je možné jej odpárat při praní. Plocha vyšívání je zrnitá (viz fotografie), základní barva zlatožlutá, větvičky a ptáčci jsou vyšití hedvábím barvy černé, červené a jasně modré. Neodpáratelná výšivka na mužském zápěstí je černá. Letní plátěné kalhoty pro muže – drle – šily původně ženy podomácku ručně, stejně jako pracovní košile. Zimní krojové kalhoty – nohavice – šily krojové krejčí, stejně tak korduly a rajble. Ušití krojových bot se nechávalo odborníkům ševcům. (Tarcalová, 2008)

Všechny tyto činnosti spojené s nošením krojů si lidé předávají z pokolení na pokolení a je jen na nás, zda tyto krásné hodnoty a zručnost lidí bude zachována i nadále jako doposud. (Kolektiv, 1996)

Kroj mužský

Všední – do práce muži v létě chodili v drlách bez zástěr a v prosté konopné košili bez knoflíků, která dolním okrajem překrývala drle a zakrývala lacek. V pozdější době se na překrytí rozparku používala obyčejná modrá zástěra obdélníkového tvaru, která se uvažovala tkanicí okolo pasu a dolním koncem, aby nevadila při chůzi či práci. Vznikla tak otevřená kapsa, do které se mohla uložit svačina. Pracovní drle byly široké kalhoty z konopného plátna, které dole, aby se nestopily, byly opatřeny asi 4-5 cm dlouhými třásněmi. Okolo pasu měly drle průvlek pro tkanici, kterou se uvažovaly okolo pasu. Rozparek na břišní části drlí nebyl přeložen jako u pánských kalhot. Na hlavě se nosil klobouk obyčejně bez pentle a se zdeformovanou střeškou, tzv. kopál. V zimě se na hlavě nosila baranice s okrajem ohrnutým nahoru. V létě se chodilo bosky, v zimě ve vysokých botách s onucemi a vrstvou slámy. V zimě drle nahradily kalhoty teplé a přes košili se navlékal starší kožich, který se v pase přepásal řemenem. Rukavice, pokud se vůbec používaly, byly velmi jednoduché palčáky s beránkem nebo králičí kůží.

Sváteční – kroj na neděli byl zhotoven z trvanlivého materiálu a byl zdobený kůží a výšivkami. V zimě i létě se obouvaly ke kroji vysoké naleštěné boty. Příléhavé nohavice z tmavomodrého sukna se nad kotníky ovinovaly soukeným páskem a zasunovaly do holínek. Horní okraj byl přehnut a šesit, aby vytvořil průvlek pro řemen. Nohavice byly ozdobeny ornamenty po stranách přední části steh, lacku a vzadu pod pasem. Řemen byl pobit mosaznými ryngličkami uspořádanými do ornamentů a stačil na dvojí ovinutí okolo beder.

Mládenci nosili ke svátečnímu kroji v létě drle z bílého plátna. Nedělní drle se nosily volně spuštěné přes holínky, když bylo blátivo, zasouvaly se do nich. Ke svátečním drlím se nosila dlouhá a poměrně úzká zástěra s natištěnými bílými slimáky na tmavomodrém plátně. Okraje byly ozdobené červenými třásněmi a v pase našité na dolní pás červené barvy. Na začátku 20. století se začal červený harasový pás nahrazovat pásem květovaným. Tato zástěra se nikdy nezastrkávala.

Obrázek 8 *Chlapec v kněžpolském kroji při tanci verbuňk*

Zdroj: Vlastní fotografie

Do nohavic se zasunovala vyšíváná košile. Na nízký límeček se přišíval vyšíváný obojek, kolem průstřihu fajka; ramena košile byla ozdobena širokými náramky. Kordulka byla zhotovena ze sukna jako nohavice, zdobena pod krkem černočerveným třepením a po obou stranách opatřena dvěma řadami lesklých kulatých kovových knoflíčků.

Na hlavě se nosila špičatá beranice, později klobouk. Mládenci jej zdobili kosárky a snít-kou rozmarýnu na levé straně. (Tarcalová, 2008)

Kroj ženský

Krojová košile bývala původně konopná, potom lněná a nakonec z plátna stále jemnějšího. Skládala se z živůtku v přední části s průstřihem pro kojení a zvonovité části spodní. Přes košili se oblékaly další krojové součástky.

Všední - řasená sukne převážně barchetová a pestře vzorovaná, spodnička bez kanýrů nebo spodní fěrtůšek. Jupka látková s rukávy na ramenech zakončenými bufy. Šátek čtvercového tvaru, který se překládal do trojúhelníku.

Ženy v létě chodily bosky a v zimě nosily lněné punčochy s pestrými vzory, které si samy pletly a vysoké boty s varhánkovitě navrpenými holínkami z měkké kůže.

Ke kroji patřil i účes. Vlasy musely být učesány na pěšinku středem hlavy a spleteny do copu.

Sváteční - sváteční kroj se barevně odlišoval podle toho, které ženě patřil. Svobodná děvčata měla kroj pestřejších barev a obvykle i dražší, ženy vdané měly barvy temnější. Ke slavnostnímu kroji děvče nemohlo vzít punčochy jiné než bílé, muselo mít fěrtoch namísto šorce.

Obrázek 9 Dívka v kněžpolském svátečním kroji

Zdroj: Vlastní fotografie

Na nedělní košili se oblékala jedna spodnička s kanýrem, druhá bez kanýru. Šorec nebo fěrtoch se volil podle příležitosti. Na šorci je forma vyšitá zlatožlutým hedvábím. Fěrtoch byl barvy bílé i s vyšíváním. Na šorec se dávaly černé pentle s květy, na fěrtoch bílé mašle s dírkovaným vyšíváním. Dopředu se uvazoval spodní fěrtůšek a po něm fěrtůšek vrchní. Na vrch se uvazovaly hedvábné mašle. Původně musely být sukně i fěrtůšky tak dlouhé, aby zakryly kolena.

Horní část – živůtek – se zapínal na knoflíky a podpíral prsa. Jupka z dražšího materiálu, více zdobená, šátek atlasový, sametový a plasticky vyšité květy.

K slavnostnímu kroji patřily bílé punčochy, vyšívané rukávce a kordulka z ornátu a pod výstřihem se na prsou zapínala. Rukávce byly baňaté plátěné koule skládané a škrobené. (Tarclová, 2008)

Kulturní tradice regionu v RVP ZV

2.1.7 Regionální výchova a lidová kultura ve školských osnovách

Prvky regionální výchovy a lidové kultury mají svoje místo mezi alternativami, které se realizují v naší pedagogické činnosti. Je nutné však připomenout, že regionální prvky byly vždy součástí výchovně vzdělávacího procesu. Záviselo to jen na osobnosti pedagoga, zda využíval potenciál prostředí školy, ve které působil.

Regionální výchova je zařazena ve Školním vzdělávacím programu (dále jen ŠVP) v kompetenci občanské.

Práce v projektech s komplexním přístupem k využití regionu a jeho zakomponování do vyučování, jsou významným pokrokem metodologii práce s regionálními prvky ve vyučování. Přístup je o to cennější, že v celé oblasti se kromě angažování učitele významně podílí i žáci jako objekt vzdělávacího procesu. Tím se, kromě nových obsahových prvků, vnáší do vyučování i tolik žádané spojení školy s praktickým životem, neformální pěstování vlastenectví a hrdosti na vlastní školu, obec a region.

2.1.8 RVP ZV

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) je v platnosti od školního roku 2007/2008. RVP ZV obsahuje očekávané výstupy – dlouhodobé cíle, obsah jednotlivých oblastí a oborů vzdělávání a klíčové kompetence.

Vzdělávací oblasti rozděluje na dvě období: do 1. období spadá 1.–3. ročník a do 2. období 4.–5. ročník. Na konci každého období musí být očekávané výstupy splněny (RVP ZV, 2007).

„Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělávání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., §4)

„Rámcové vzdělávací programy vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vě-

domostí a dovedností v praktickém životě; vycházejí z koncepce celoživotního učení, formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání, podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.“ (RVP ZV, 2007)

RVP ZV je velmi rozsáhlý dokument, proto budeme v této kapitole uvádět pouze očekávané výstupy, které souvisejí v praktické části této diplomové práce s tématem kulturních tradic.

Kulturní tradice zařadíme do následujících vzdělávacích oblastí:

Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk)

Matematika a její aplikace (Matematika)

Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)

Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

Umění a kultura (Výtvarná výchova, Hudební výchova)

2.1.8.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova

Očekávané výstupy

Žák:

- rozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- volí vhodné verbální i neverbální prostředky řeči
- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace

Učivo:

- čtení
- naslouchání

- mluvený projev
- písemný projev

Jazyk a jazyková výchova

Očekávané výstupy

Žák:

- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost
- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu
- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Učivo:

- zvuková stránka jazyka
- slovní zásoba a tvoření slov
- tvarosloví
- skladba
- pravopis

Literární výchova

Očekávané výstupy

Žák:

- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností
- volně reprodukuje text podle svých schopností

Učivo:

- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání

- tvořivé činnosti s literárním textem

2.1.8.2 *Vzdělávací oblast Cizí jazyk*

Receptivní řečové dovednosti

Očekávané výstupy

Žák:

- rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje
- rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů a využívá je při své práci
- rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojování tématům
- používá dvojjazyčný slovník

Produktivní řečové dovednosti

Očekávané výstupy

Žák:

- reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace

Interaktivní řečové dovednosti

Očekávané výstupy

Žák:

- aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se

Učivo:

- tematické okruhy
- slovní zásoba

2.1.8.3 *Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace*

Číslo a početní operace

Očekávané výstupy

Žák:

- provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

Učivo:

- obor přirozených čísel
- násobilka
- písemné algoritmy početních operací

Závislosti, vztahy a práce s daty

Očekávané výstupy

Žák:

- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- popisuje jednoduché závislosti z praktického života

Učivo:

- závislosti a jejich vlastnosti

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Očekávané výstupy:

Žák:

- řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejich řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky

Učivo:

- slovní úlohy
- číselné a obrázkové řady

2.1.8.4 Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět

V rámci oblasti Člověk a příroda mohou poznávat pěstování typických plodin regionu a jejich využití. Stejně jako spolupráce s mysliveckým sdružením, spolkem včelařů, zahrádkářů a chovatelů bude jistě přínosem.

Oblast Člověk a společnost téma tradic a folkloru formuluje u žáků vědomí příslušnosti k vlastnímu národu, pěstuje žádoucí hodnotové orientace, rozvíjí zájem žáků o poznání života, tradic, zvyklostí a zvláště společenství v obci.

Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště, cestu na určené místo
- začlení svou obec do příslušného kraje
- vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického

Učivo:

- domov
- škola
- obec, místní krajina
- okolní krajina – region
- naše vlast
- mapy obecně zeměpisné a tematické

Lidé kolem nás

Očekávané výstupy

Žák:

- vyjádří základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, rodině i obci
- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce

Učivo:

- rodina
- soužití lidí
- chování lidí
- právo a spravedlnost
- vlastnictví
- kultura

Lidé a čas

Očekávané výstupy

Žák:

- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik

Učivo:

- orientace v čase a časový řád
- současnost a minulost v našem životě
- regionální památky
- báje, mýty, pověsti

2.1.8.5 *Vzdělávací oblast Člověk a vět práce*

Příprava pokrmů

Očekávané výstupy

Žák:

- připraví samostatně jednoduchý pokrm

Učivo:

- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování

2.1.8.6 *Vzdělávací oblast Umění a kultura*

Hudební výchova

Do písní člověk vkládal své radosti, lásku, bolesti i stížnosti a prožitky. Proto jsou lidové písně zdrojem poznání života našich předků. Mají svou melodičnost, zvláštní způsob zkratkovitosti, poetických obrazů a přirovnání. Můžeme podle nich určovat region, původ písně.

Očekávané výstupy

Žák:

- realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

Učivo:

- pěvecký a mluvní projev
- hudební rytmus
- intonace, vokální improvizace
- rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace
- pohybové vyjádření hudby

Výtvarná výchova

Člověk si dříve vystačil s přírodními materiály na výrobu věcí, dnes užívá stále více umělých materiálů, k jejichž výrobě potřebuje stále více energie, chemikálií a nakonec neví, kam s nimi, když doslouží. V souvislosti s ekologickou výchovou poukázat na užívání přírodních materiálů, jako tomu bylo u našich prarodičů.

Očekávané výstupy

Žák:

- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace

Učivo:

- smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření
- osobní postoj v komunikaci

(RVP ZV, 2007, část C, s. 22-71)

2.2 Projektová výuka

Tak jako život probíhá komplexně, tak i tato forma výuky integruje vědomosti a dovednosti z různých oborů. Řeší úkoly celistvě, dává možnost hledat vazby a souvislosti, prolíná se všemi předměty. Navíc dává každému dítěti možnost uplatnit se podle svých schopností, být prospěšným, uvědomit si svoji cenu. Při získávání informací, což je počáteční fáze, mají žáci různé možnosti zdrojů. A tady vedou cesty dětí právě k prarodičům, pamětníkům obce apod. Poznávání se prolíná s citovým prožitkem.

Projekt chápe obsah základního vzdělávání jako prostředek rozvoje osobnosti, inovuje obsah vzdělávání zejména v oblasti mravní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu a společensko-sociálnímu citění. Za důležité rovněž považujeme, že program rozvíjí kompetence, zvláště sociální a komunikativní. Zároveň umožňuje uplatnění různých forem a metod práce a dává prostor pro tvořivou práci dětí i učitele.

Projektová výuka propojovala teorii s praxí a je uspořádaný systém činností učitele a žáků, kteří zde hrají hlavní roli a role učitele je pouze rádce.

Projektová výuka je na základě historie spojena s pedagogickým reformním hnutím konce 19. století. S pedagogickým reformním hnutím můžeme spojovat jména, jako jsou J. Dewey, W. H. Kilpatrick aj.

Některé principy projektové výuky můžeme vidět i v pedagogických odkazech myslitelů 18. a 19. století. Mezi nejznámější patří J. J. Rousseaua, J. H. Pestalozzi, F. W. A. Frobel aj.

Projektová výuka má kořeny také v české pedagogice. České školství ovlivnil V. Příhoda, který říká: „*Mimo práci, činnost a samočinnost je znakem pracovní školy žákův přímý zájem na práci. Zájem vyplývá z potřeby dítěte*“ (1936. s. 22.).

Obecně můžeme říct, že projekt je vnímán jako komplexní úkol zaměřený na určité myšlenky obsahující několik problémů.

2.2.1 Charakteristické znaky projektové výuky

Projektová výuka je organizovaná výchovně vzdělávací činnost, která směřuje ke stanovenému cíli – k realizaci projektu a jeho výstupu. Činnost vyžaduje aktivitu dítěte a jeho určitou samostatnost. Projektové aktivity musí být tvořivé a v průběhu těchto aktivit

je nutné reagovat na změny a tímto projekt dále rozvíjet. Proto je přesné plánování obtížnější, neboť je třeba v průběhu činnosti obměňovat či dělat korekce dle dané situace. Činnosti teoretického i praktického rázu mají rozvíjet celou osobnost dítěte a měly by vést k odpovědnosti za výsledek. Praktické činnosti, zkušenosti a využití znalostí dítěte mají děti motivovat k dalšímu učení a přispívat k jeho rozvoji.

Projekt má obvykle rozsáhlejší podobu a jeho náplň trvá delší dobu. Projekty ale můžeme dělit na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé, dle typu zaměření. Téma projektu by mělo vzejít od dítěte a to by mělo téma vybírat a podílet se na přípravě zdrojů materiálů. Podstatná je samostatnost v práci a činnostech a zapojení do závěrečného výsledku a prezentace. Pedagog má funkci poradní a pomocnou. Měl by motivovat tak, aby dítě přijalo projekt za vlastní. Měl by vycházet z pedagogické diagnostiky a opírat se o ni, a to nejen v ohledu na možnosti dítěte, ale i z pohledu plánování projektové skladby učiva. Zásahy, ovlivňování a řízení projektových činností ze strany pedagoga musí být citlivé. Vždy je podstatné respektovat dominantní roli dítěte a jeho samostatnost a zaujetí, které podporuje jeho projektové učení.

Nejdůležitější podmínkou projektových aktivit je tedy vnitřní motivace dítěte. Čím silnější je spoluúčast dítěte a čím silnější je jeho vnitřní motivace, tím je projekt z hlediska učení dítěte účinnější. V projektových činnostech by měl fungovat princip svobodného výběru. Konečný produkt je současně výbornou motivací a v prostředí školy může být výsledný produkt – školní časopis, noviny, výtvarné dílo, výlet apod. Kvalitu výsledků projektové činnosti může zlepšit i prezentace konečného produktu veřejnosti (časopis), odborníkům (výtvarné dílo), na veřejných místech (výstava) apod. Prožitek z úspěchu z projektových činností zlepšuje vztah dětí ke škole i učení.

2.2.2 Druhy projektů a jejich fáze

Projekty rozlišujeme:

- podle účelu
- podle vztahu k učivu a vyučovacím předmětům
- podle délky trvání (krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé)
- podle místa konání (ve třídě, či mimo školní budovu)
- podle navrhovatele

- podle počtu zapojených žáků (individuální, kolektivní, spojené)
- podle velikosti
- podle charakteru problému (konstruktivní, hodnotící, drilové)
- podle vztahu k učivu a předmětům (projekty v rámci jednoho předmětu, integrovaná témata)
- podle místa (v rámci školy, třídy, domácnosti, spojené)

(Nelešovská aj., 2005)

2.2.3 Postupy projektového vyučování

Při tvorbě projektu a jeho zpracování je vhodné využít myšlenkovou mapu, tedy projektové schéma. Je dílčí složkou tvorby projektu a souvisí s jeho plánováním. Na základě myšlenkové mapy můžeme navrhnout kategorie, které se svými charakteristikami váží k projektu:

Účel (smysl) projektu – charakter projektu a výsledného projektového produktu

Idea projektu – představuje podobu projektového tématu, je jeho ústřední myšlenkou a je spjata s názvem projektu.

Cíl projektu – stanovený záměr projektu a představuje i závěrečný produkt projektu

Organizace projektu – organizace projektových činností a jeho formy

Časové vymezení projektu – termín a délka projektu (krátkodobé, dlouhodobé)

Místo – prostředí projektu – konkrétní prostředí, kde je projekt realizován

Charakteristika účastníků projektu – spektrum osob zapojených do projektu (děti, pedagogové, rodiče, veřejnost, odborníci apod.)

Hodnocení projekt – forma, osoby a místo hodnocení, prezentace projektového produktu

(Nelešovská aj., 2005)

2.2.4 Výhody projektového vyučování

Hlavní výhodou projektového vyučování je rozvíjení aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků.

Zvyšuje se vnitřní motivace, formuje se dovednost plánovat si vlastní práci, nést za ni odpovědnost a dokončit ji i přes jakékoliv překážky.

Řešením projektu ve skupinách získávají žáci sociální a hlavně komunikativní schopnosti, zkušenosti a učí se spolupracovat.

Žáci se učí uplatňovat své poznatky a dovednosti při řešení praktických životních situací.

2.2.5 Nevýhody projektového vyučování

Projektová výuka vyžaduje důkladnou analýzu obsahu učiva, výběr témat z hlediska propojení učiva různých předmětů. Učitel musí citlivě odhadnout míru volnosti a odpovědnosti dětí, naprostá liberalizace není dobrá a vhodná. Často se projevuje přílišné plánování a řízení projektu ze strany učitele. Mohou vzniknout problémy organizačního rázu, je tedy nutné mít možnost volně nakládat s časem určeným pro vyučování. Velké požadavky jsou kladeny na materiální prostředky.

Tato metoda je velmi náročná na čas a přípravu. Učitel musí být člověk tvořivý, dobrý organizátor. (Nelešovská aj., 2005).

Metoda projektové výuky vyžaduje čas na přípravu, materiální podmínky a prostor. Předpokládá tvořivost učitelů, schopnost reagovat na nepředvídané a mimořádné situace, promyšlenost organizace výuky, plánování, odbourávání obav z nezvládnutého učiva, způsob hodnocení. Učitel musí umět přijmout jinou svoji roli ve třídě, dále je nutná a důležitá podpora vedení školy, spolupracovníků a také samozřejmě rodičů. (Kratochvílová aj., 2002, s.7)

II   EMPIRICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA A CÍLE VÝZKUMU

Kulturní tradice a zvyky regionu Slovácko by měly patřit ke znalostem dětí, které v regionu Slovácko žijí. Tradice jsou součástí každodenního života lidí, na Slovácku zvláště. Lidé si již od dětství vytváří vztah k místu, kde žijí, odkud pochází a respektují kulturní hodnoty kraje. V současné době však znalost místních tradic a zvyků upadá a tím pádem také jejich dodržování.

Tradiční lidová kultura je součástí národního kulturního dědictví, a proto se domníváme, že by měly být tradice a zvyky zařazovány do vyučovacího procesu na základních školách.

Empirická část diplomové práce je zaměřena na začlenění tradiční kultury a regionálního folkloru do výuky na základních školách v regionu Slovácko.

Rozhodli jsme se provést šetření, které by nám ukázalo, zda jsou prvky lidové kultury zařazovány do výchovně vzdělávacího procesu na základních školách v regionu a jakou formou.

Hlavním cílem empirické části diplomové práce bylo zjistit, zda učitelé začleňují tradiční kulturu a folklor do vyučovacích hodin na základní škole a prohlubují tak vztah žáků k tradicím jako takovým.

Dílním cílem bylo zjistit, jakou důležitost přisuzují učitelé výuce o regionu, které vyučovací metody uplatňují ve výuce.

Jedním z dílních cílů bylo také zjistit, jaký mají pedagogové v regionu vztah k tradicím. Úmyslem výzkumu bylo také zjistit, jak vnímají materiální vybavení pro tuto oblast k prohlubování a poznávání tradic prostřednictvím aktivit ve vyučovacích hodinách.

Šetření bylo zaměřené na vztah k tradicím a folkloru regionu Slovácko a jejich zařazování do výuky na základních školách.

Provedli jsme průzkum na vesnických základních školách v okolí Uherského Hradiště. Konkrétně za Základní a mateřské škole Kněžpole, Bílovice, Místřice a Jarošov.

Vzhledem k tomu, že se jedná pouze o konstatování stavu, jde o pedagogický průzkum (Chrásková, 2007). Použili jsme stejných metod pro shromažďování materiálu i pro zpracování dat, které se využívají v pedagogických výzkumech.

Na základě toho výzkumu vznikla myšlenka sestavit metodickou příručku, pomocí které mohou učitelé začleňovat prvky lidové kultury a tradic regionu do oblasti vzdělávání a výchovy žáků základních škol.

Stanovení cíle a předpokladů průzkumného šetření:

P1 Učitelé mladší věkové kategorie 40 let a méně začleňují kulturní tradice do výuky minimálně.

P2 Učitelé mladší 40 let čerpají materiály převážně z internetu, kde nabídku považují za dostačující.

P3 Učitelé by tyto kulturní hodnoty zařazovaly do výuky, kdyby měli více materiálního vybavení.

3.1 Metody šetření - dotazník

K výzkumné části diplomové práce jsme zvolili nestandardizovaný dotazník s vlastní konstrukcí otázek (viz příloha č. 1). Dotazník je soustava otázek, které jsou předem připravené, srozumitelně formulované a systematicky seřazené (Chráska, 2007). Dotazník je zcela anonymní, obsahuje otázky otevřené, polozavřené i uzavřené. Převaha uzavřených (strukturovaných) otázek bylo zvolena pro přehlednější a jednodušší výběr odpovědí respondentů. Ve výběrových otázkách se respondentům předložilo několik odpovědí, z nichž měli vybrat jednu, nebo několik možností (výčtové položky). Respondenti mohli použít i nabídku „jiná možnost“ u výběrových polytomických položkách (Chráska, 2007).

Dotazník byl určen pouze učitelům na 1. stupni vesnických ZŠ v okolí Uherského Hradiště. Převaha uzavřených (strukturovaných) otázek byla zvolena k jednoduššímu a přehlednějšímu výběru odpovědí respondentů.

Dotazník obsahuje 17 položek, na které pedagogové odpovídali. V úvodu dotazníku byla stručná informace o účelu dotazníku a cíli výzkumu. První tři položky dotazníku obsahují demografické údaje, které nám pomohou respondenty rozdělit na dvě skupiny vzhledem k předpokladům. Další položky se již vztahují ke kulturním tradicím regionu a zájmu učitelů o tuto oblast a její propojenost s výchovně vzdělávacím procesem.

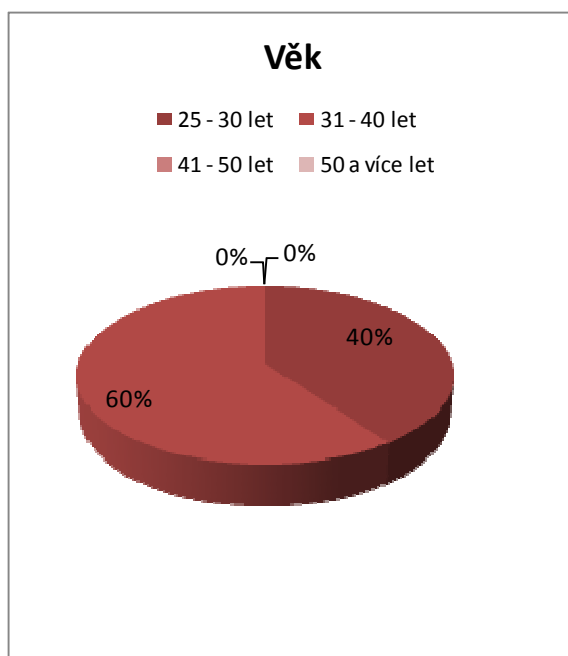
Po předchozí telefonické dohodě s řediteli škol byly dotazníky předány učitelům vesnických škol v okolí Uherského Hradiště s žádostí o vyplnění. Celkově bylo osloveno 42 učitelů, ale pouze 36 jich odevzdalo dotazník vyplněný.

3.2 Vyhodnocení dotazníku

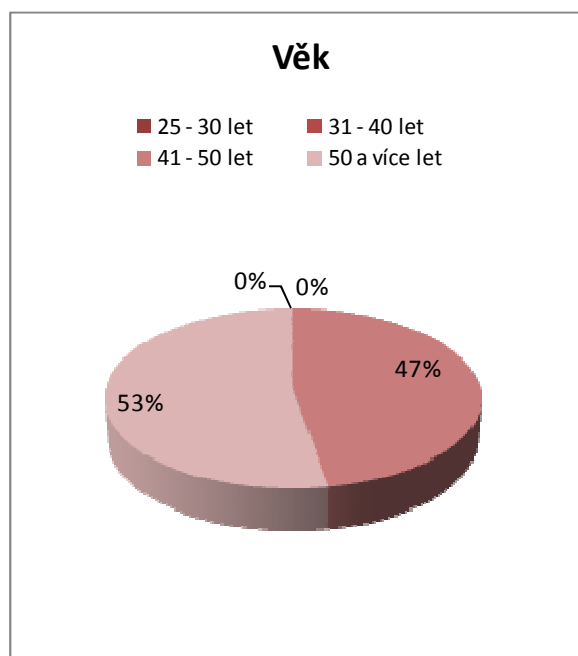
Položka č. 1 – Věk

Věk	Počet	
	1	2
25 - 30 let	0	6
31 - 40 let	0	9
41 - 50 let	9	0
50 a více let	12	0

Tabulka 1 Věk

Graf č. 1 Věk

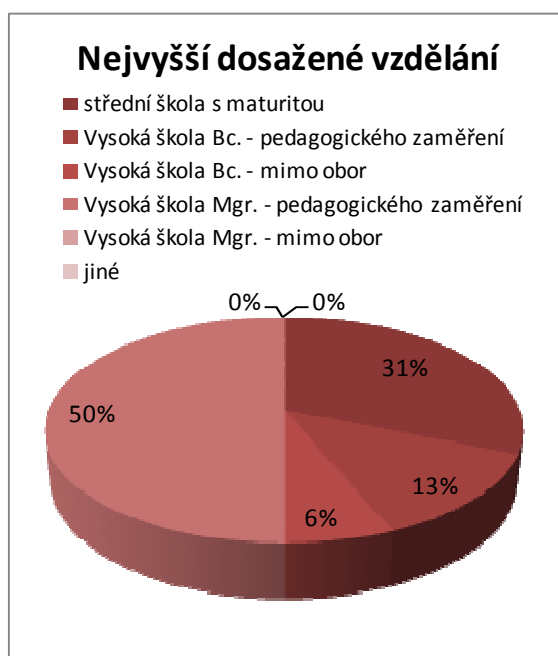
Graf č. 2 Věk

Dotazníkové šetření jsme rozdělili na dvě kategorie vzhledem k přehlednosti dalších položek a potvrzení či vyvrácení předpokladů. V první kategorii 41 a více let byl téměř stejný počet oslovených ve věku 41 až 50 let a jen o jednoho respondenta více bylo v kategorii 50 a více. To vypovídá o tom, že zastoupení pedagogů na školách je rovnoměrně rozložen, co se věku týče. Největší procento oslovených pedagogů bylo ve věku 50 let a více.

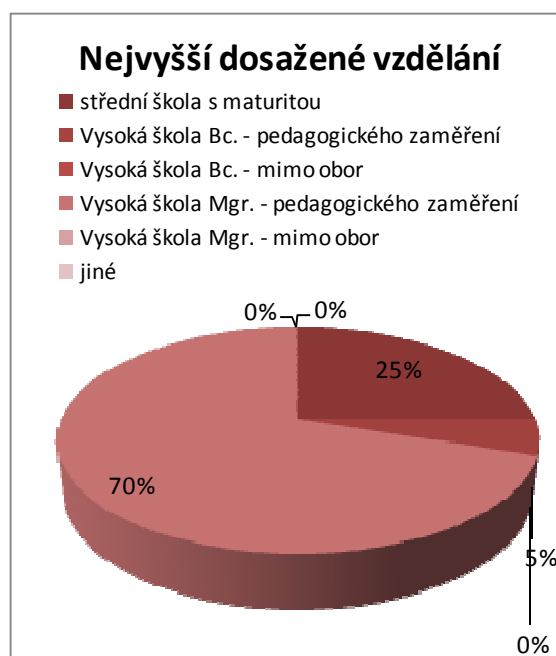
Položka č. 2 – Dosažené vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet	Počet
	1	2
střední škola s maturitou	5	4
Vysoká škola Bc. - pedagogického zaměření	3	2
Vysoká škola Bc. - mimo obor	0	1
Vysoká škola Mgr. - pedagogického zaměření	14	8
Vysoká škola Mgr. - mimo obor	0	0
Jiné	0	0

Tabulka 2 Dosažené vzdělání

Graf č. 3 Dosažené vzdělání

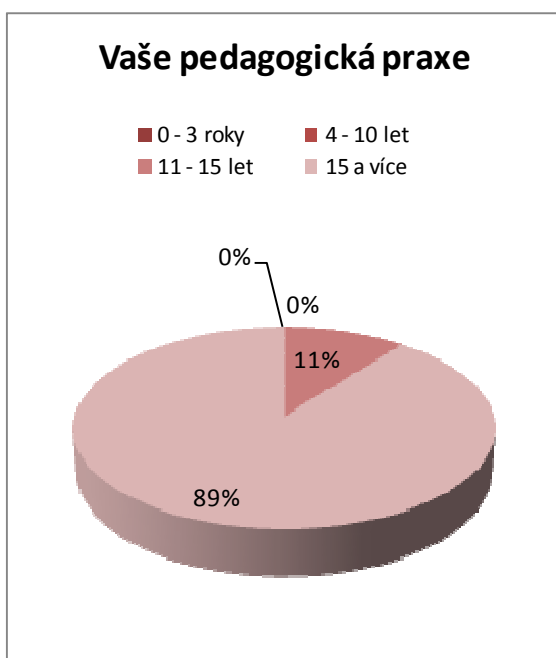
Graf č. 4 Dosažené vzdělání

Zajímavým zjištěním bylo procento pedagogů, kteří nejsou vystudováni v oboru. Je to dáno pravděpodobně tím, že velké procento škol oslovených dotazníkem jsou školy malotřídní, kde učí učitelé od začátku svého působení ve školství a vysokoškolský titul si teprve dodělávají.

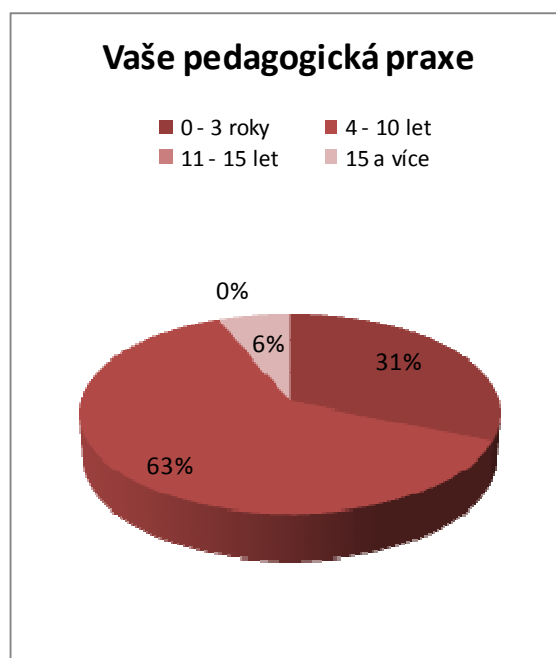
Položka č. 3 – Pedagogická praxe

Vaše pedagogická praxe	Po-	Po-
	čet 1	čet 2
0 - 3 roky	0	5
4 - 10 let	0	10
11 - 15 let	4	0
15 a více	17	0

Tabulka 3 Pedagogická praxe

Graf č. 5 Pedagogická praxe

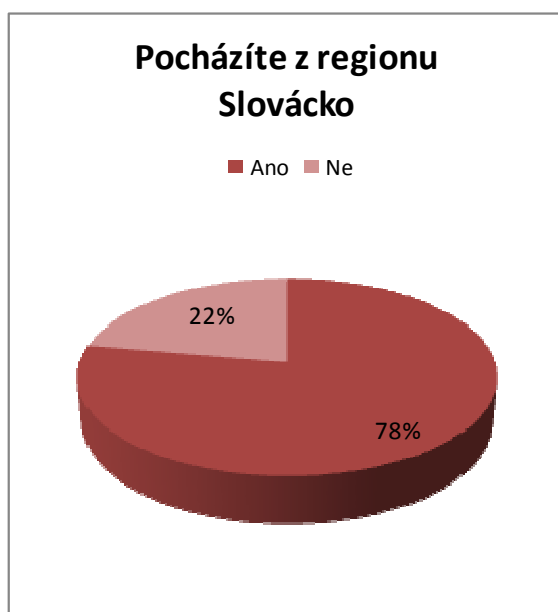
Graf č. 6 Pedagogická praxe

Výsledky třetí položky nejsou nikterak překvapující vzhledem k věku učitelů oslovených v této kategorii. Jelikož je největší procento oslovených respondentů starší 50 let, je tedy pravděpodobné, že i délka praxe 15 let a více bude nejčastěji uvedena.

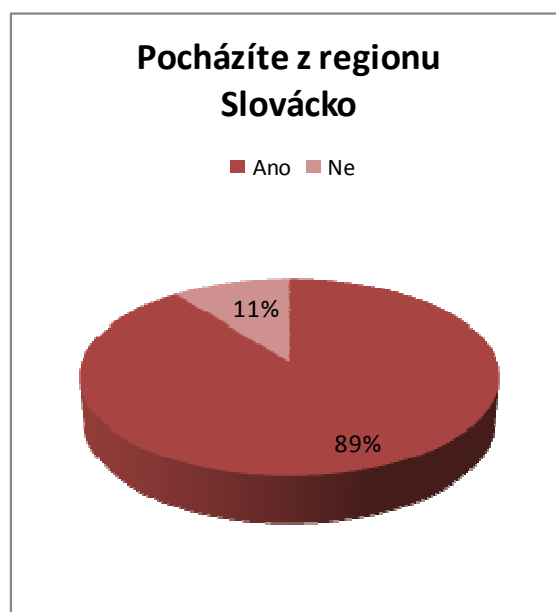
Položka č. 4 – Pocházíte z regionu Slovácko

Pocházíte z regionu Slovácko	Počet	
	Počet 1	Počet 2
Ano	19	14
Ne	2	1

Tabulka 4 Pocházíte z regionu Slovácko

Graf č. 7 Pocházíte z regionu Slovácko

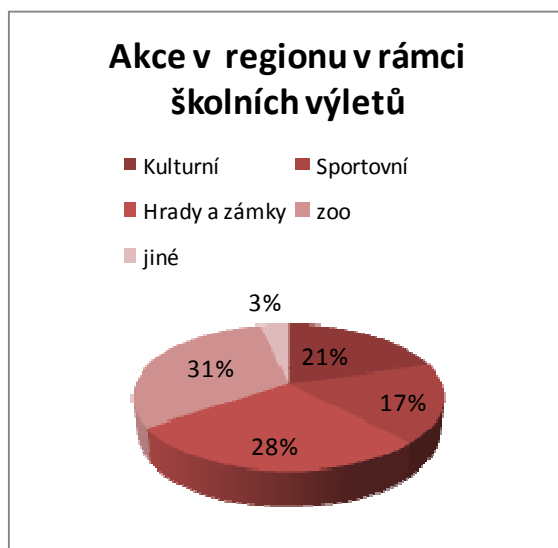
Graf č. 8 Pocházíte z regionu Slovácko

Z tohoto grafu je zřetelné, že většina pedagogů působících na Slovácku také z tohoto regionu pochází. Toto hledisko vnímáme jako pozitivní vzhledem k problematice.

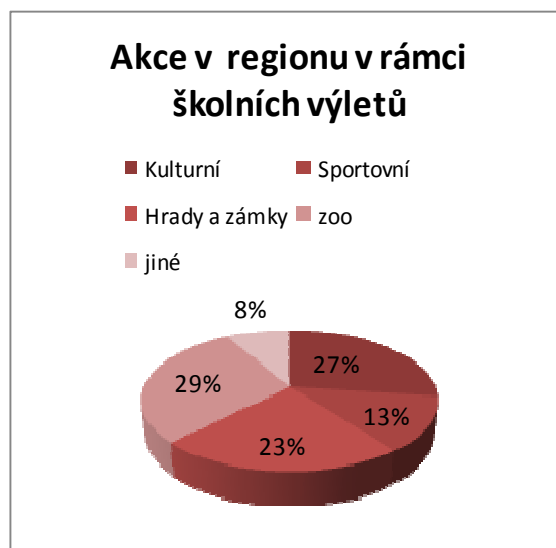
Položka č. 5 – Školní výlety v regionu

Které akce v regionu nejraději navštěvujete v rámci školních výletů	Počet	Počet
	1	2
Kulturní	13	6
Sportovní	6	5
Hrady a zámky	11	8
zoo	14	9
jiné	4	1

Tabulka 5 Školní výlety v regionu

Graf č. 9 Školní výlety v regionu

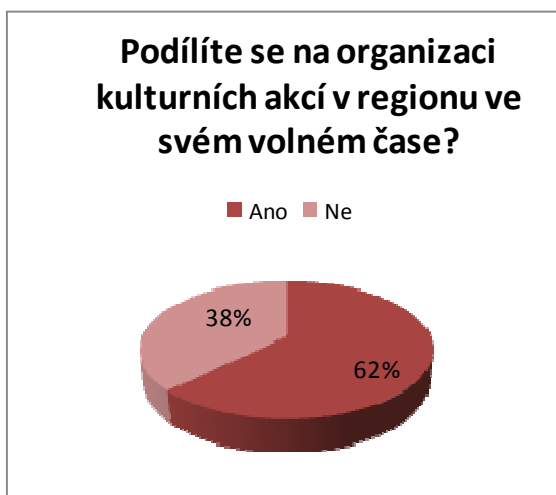
Graf č. 10 Školní výlety v regionu

Většina oslovených pedagogů uvedla, že kombinují jednotlivé položky během roku rovnoměrně. V poslední době také narůstá zájem o technické a vlastivědné exkurze. Mezi odpovědí kategorie jiné byli například přírodovědné, technické a vlastivědné výlety.

Položka č. 6 – Účast na akcích v regionu ve volném čase

Podílíte se na organizaci některých kulturních akcí v regionu ve svém volném čase?	Počet 1	Počet 2
Ano	12	10
Ne	9	5

Tabulka 6 Účast na akcích v regionu ve volném čase

Graf č. 11 Účast na akcích v regionu ve volném čase

Graf č. 12 Účast na akcích v regionu ve volném čase

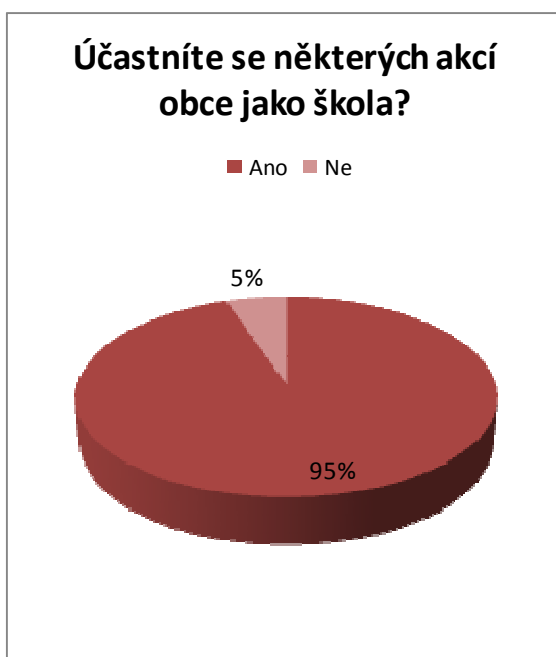
Z výše uvedeného grafu č. 6 vyplývá, že téměř polovina pedagogů se účastní kulturních akcí v rámci volného času v regionu, ale také téměř polovina ne. O vztahu k tradicím a folkloru to však nic nevypovídá. Dá se však předpokládat, že učitelé, kteří se účastní akcí ve svém volném čase, mají k této oblasti bližší vztah a vyhledávají ji.

Položka č. 7 – Účast na akcích obce se školou

Účastníte se některých akcí obce jako škola?	Počet 1	Počet 2
Ano	19	12
Ne	2	3

Tabulka 7 Účast na akcích v obci

Graf č. 13 Účast na akcích obce

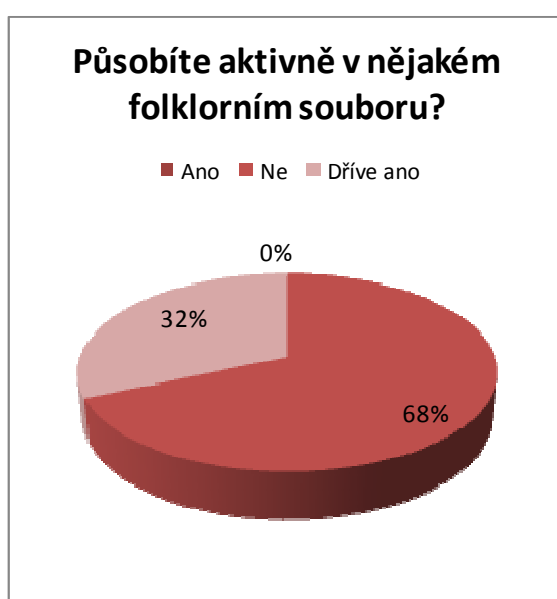
Graf č. 14 Účast na akcích obce

Výsledky položky číslo 7 jsou překvapující. Bylo zjištěno, že celých 95 % pedagogů starších 41 let se účastní akcí v rámci své obce se svou školou. Toto zjištění vnímáme jako pozitivní, protože to je také našim cílem, aby se školy zapojovaly do dění obce, spolupracovaly a tvořily společně kulturní klima obce. U mladší kategorie 40 let a méně již tak velké procento nepřevládá.

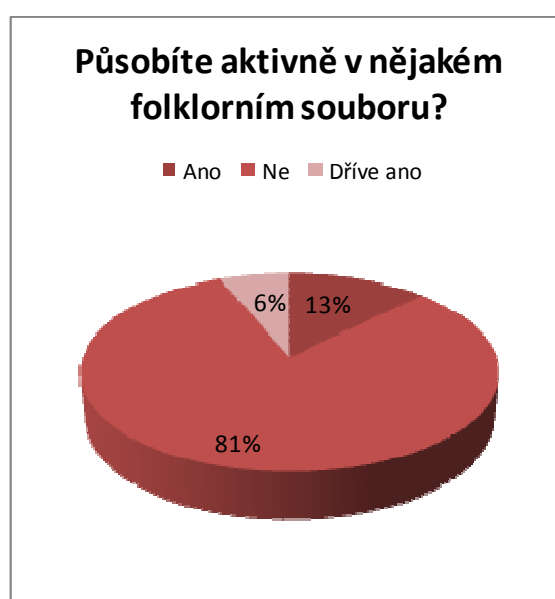
Položka č. 8 – Působení ve folklorním souboru

Působíte aktivně v nějakém folklorním souboru?	Počet 1	Počet 2
Ano	0	1
Ne	15	13
Dříve ano	6	1

Tabulka 8 Působení ve folklorním souboru

Graf č. 15 Působení ve folklorním souboru

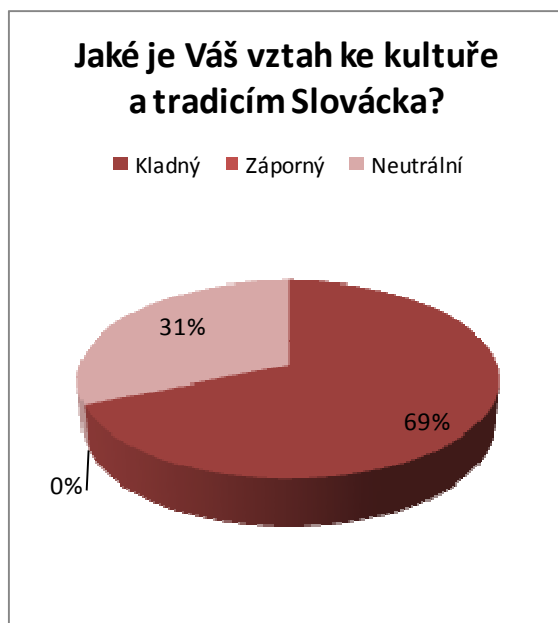
Graf č. 16 Působení ve folklorním souboru

V regionu Slovácko je velké množství aktivně působících folklorních souborů. Každé nadání je vítáno, a to v každém věku. Proto je překvapující, že žádný z oslovených učitelů není členem žádného folklorního souboru.

Položka č. 9 – Vztah ke kultuře a tradicím

Jaké je Váš vztah ke kultuře a tradicím Slovácka?	Počet 1	Počet 2
Kladný	15	11
Záporný	0	1
Neutrální	6	3

Tabulka 9 Vztah ke kultuře a tradicím Slovácka

Graf č. 17 Vztah ke kultuře a tradicím Slovácka

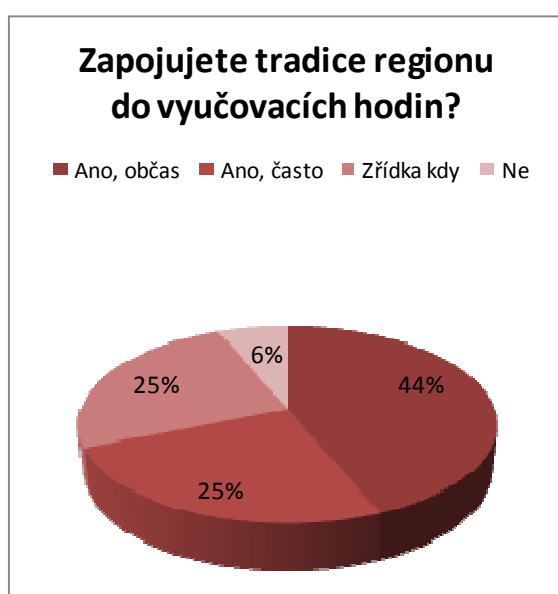
Graf č. 18 Vztah ke kultuře a tradicím Slovácka

Jen málokdo žijící či působící v regionu Slovácko by měl záporný vztah k tradicím a zdejší kultuře. Mezi oslovenými pedagogy obou věkových kategorií nebyla odpověď nevybrána ani jednou.

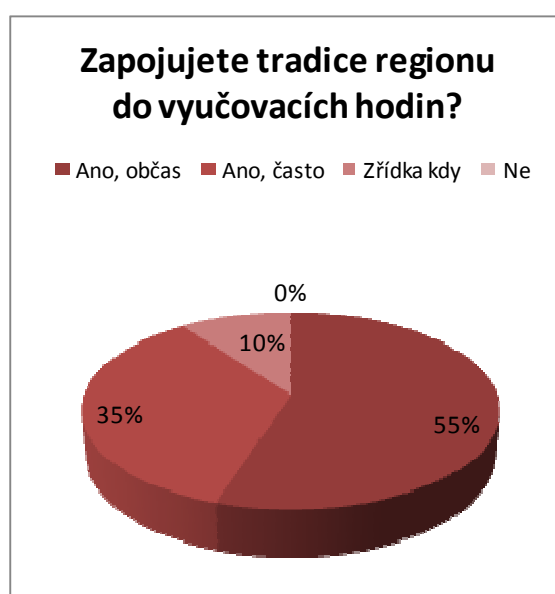
Položka č. 10 – Tradice regionu ve vyučovací hodině

Zapojujete tradice regionu do vyučovacích hodin?	Počet	Počet
	1	2
Ano, občas	11	7
Ano, často	7	4
Zřídka kdy	3	3
Ne	0	1

Tabulka 10 Zapojení tradic do vyučování

Graf č. 19 Zapojení tradic do výuky

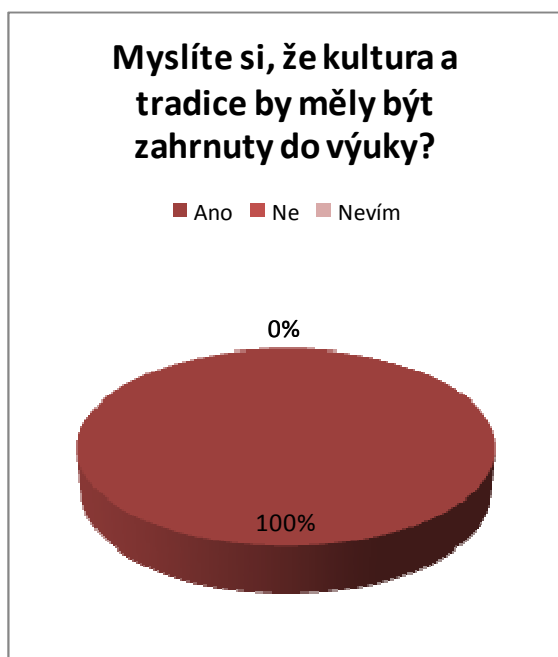
Graf č. 20 Zapojení tradic do výuky

Odpovědi v položce č. 10 vychází z našeho předpokladu, že učitelé starší kategorie (41 let a více) se snaží udržovat a zapojovat tradice do výuky více, než učitelé mladší věkové kategorie (40 let a méně).

Položka č. 11 – Názor na začlenění do výuky

	Počet	Počet
Myslíte si, že kultura a tradice by měly být zahrnuty do výuky?	1	2
Ano	19	13
Ne	0	1
Nevím	2	1

Tabulka 11 Názor na začlenění do výuky

Graf č. 21 Názor na začlenění do výuky

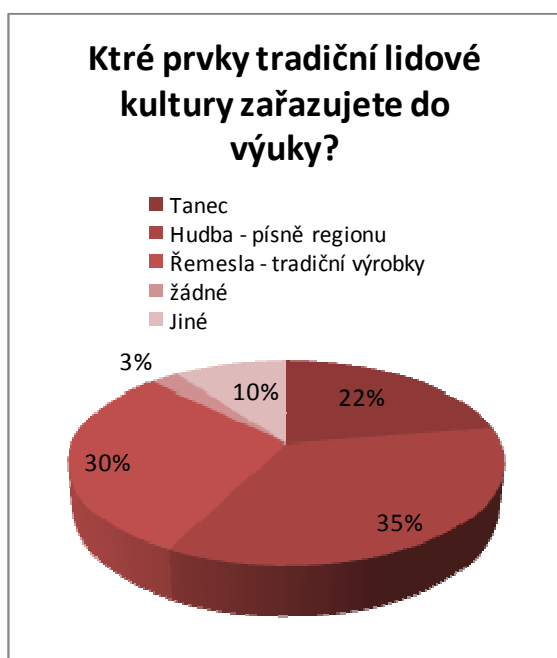
Graf č. 22 Názor na začlenění do výuky

Naše kultura a tradice jsou kulturním dědictvím a nesou značku UNESCO. Je tedy velmi žádoucí tyto tradice a kulturní hodnoty předávat dál a oslovení pedagogové jsou stejného názoru.

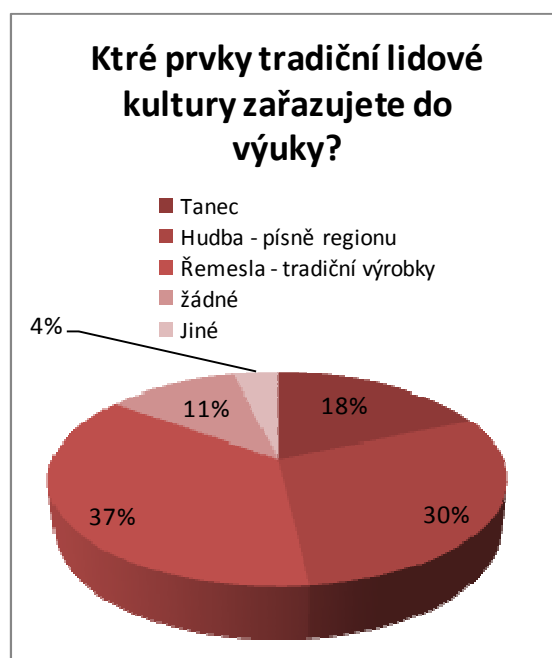
Položka č. 12 – Které prvky jsou zařazovány do výuky

Které prvky tradiční lidové kultury zařazujete do výuky?	Počet 1	Počet 2
Tanec	9	5
Hudba - písně regionu	14	8
Řemesla - tradiční výrobky	12	10
žádné	1	3
Jiné	4	1

Tabulka 12 Které prvky tradiční lidové kultury jsou zařazeny do výuky

Graf č. 23 Které prvky zařazujete do výuky

Graf č. 24 Které prvky zařazujete do výuky

Mezi tradiční prvky lidové kultury patří lidové písně, hudby, tance, slovesné projevy. Lidový tanec představuje významnou kulturní hodnotu v životě národa i ve výchově mladé generace. Naší snahou je jeho zapojení do výuky tělesné i hudební, aby se dětem přiblížila hudba a tance našeho regionu, posílil estetický vztah k této oblasti umění a ke všemu, co vytváří pojem domova a vlasti.

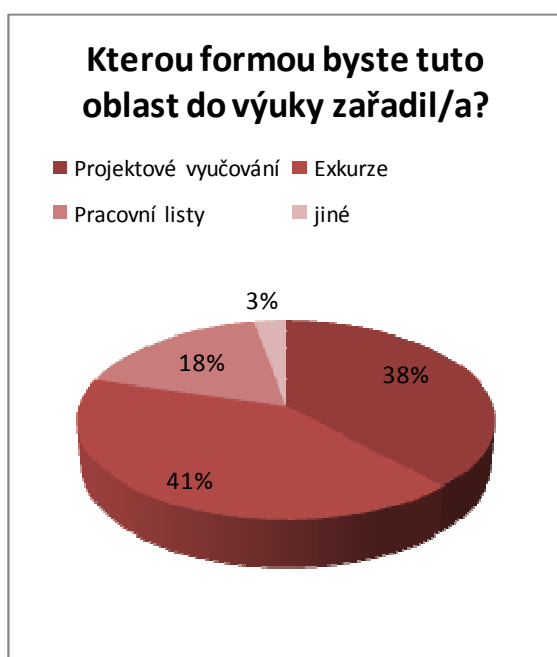
Výuka na základních školách nabízí nepřehledné množství příležitostí jak tuto oblast zapojit do výuky.

Mezi odpovědi jiné byly uváděny odpovědi jako lidové obyčeje, architektura, zvyky.

Položka č. 13 – Formy zařazení do výuky

Kterou formou byste tuto oblast do výuky zařadil/a?	Počet 1	Počet 2
Projektové vyučování	16	13
Exkurze	16	14
Pracovní listy	10	6
Jiné	2	1

Tabulka 13 Formy zařazení do výuky

Graf č. 25 Formy zařazení do výuky

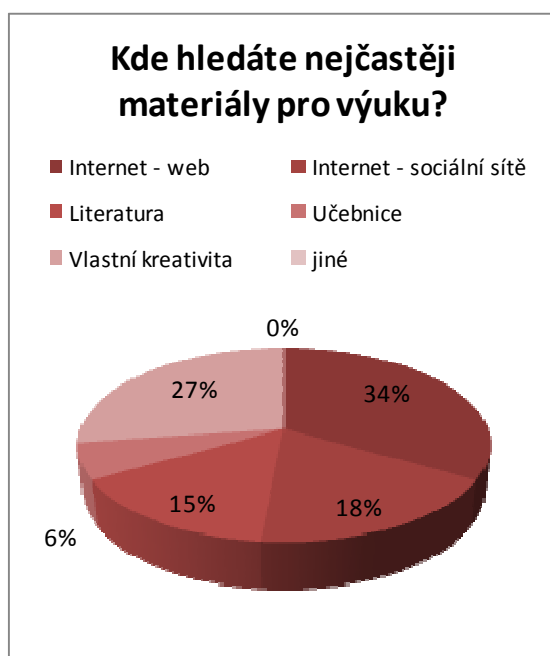
Graf č. 26 Formy zařazení do výuky

V položce č. 13 byla možnost více odpovědí a většina oslovených pedagogů uvedla všechny z nabízených odpovědí. Největší zájem však byl o projektové vyučování a exkurze.

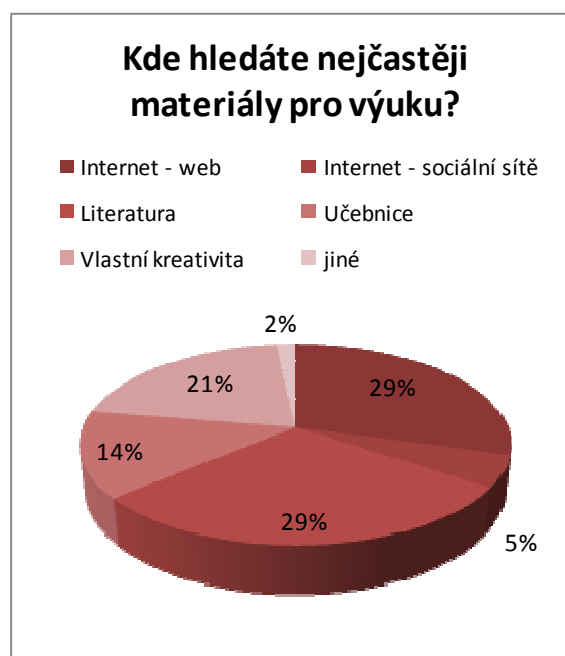
Položka č. 14 – Zdroj materiálů pro výuku

Kde hledáte nejčastěji materiály pro výuku?	Počet 1	Počet 2
Internet - web	17	11
Internet - sociální sítě	3	6
Literatura	17	5
Učebnice	8	2
Vlastní kreativita	12	9
jiné	1	0

Tabulka 14 Zdroj materiálů pro výuku

Graf č. 27 Zdroj materiálů pro výuku

Graf č. 28 Zdroj materiálů pro výuku

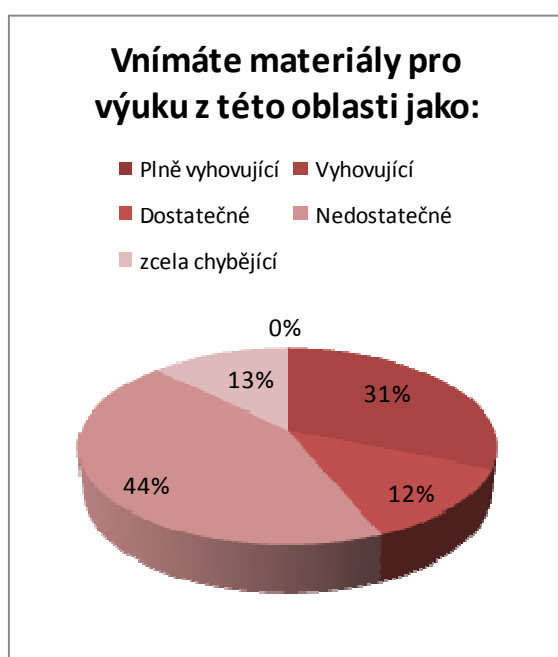
Internet je médium poměrně mladé, ale získalo si mezi ostatními sdělovacími prostředky významné postavení. To lze vyčíst i z výsledku šetření. Jako jiný zdroj materiálu někteří oslovení respondenti uvedli další vzdělávání, workshopy a semináře.

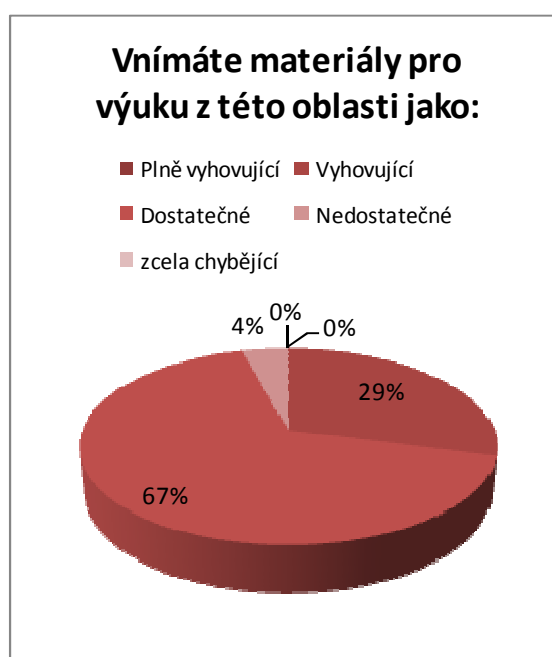
Položka č. 15 – Jaké jsou materiály na trhu

Vnímáte materiály pro výuku z této oblasti jako:	Počet 1	Počet 2
Plně vyhovující	0	0
Vyhovující	7	5
Dostatečné	16	2
Nedostatečné	1	7
zcela chybějící	0	2

Tabulka 15 Jaké jsou materiály na trhu

Graf č. 29 Jaké jsou materiály na trhu

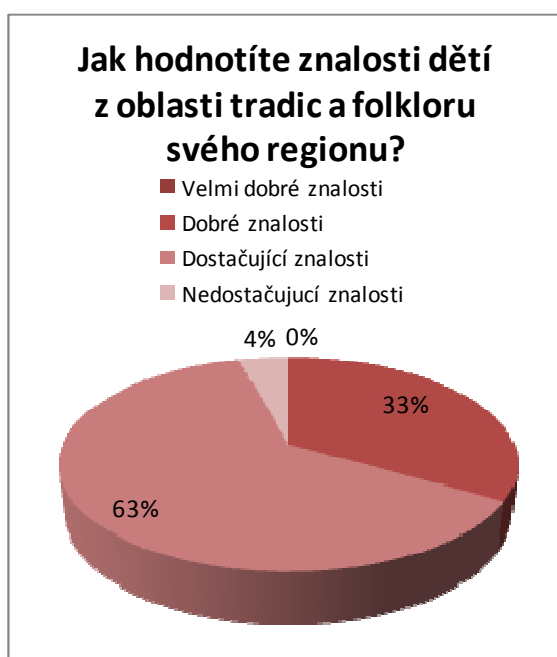
Graf č. 30 Jaké jsou materiály na trhu

Výsledky této kategorie jsou velmi překvapující. Předpokládali jsme, že učitelé mladší kategorie (40 let a méně), kteří jsou aktivnější na internetových stránkách, budou považovat nabídku materiálu za vyhovující, jelikož internet nabízí velké množství námětů. Tento předpoklad se však nepotvrdil, ba naopak.

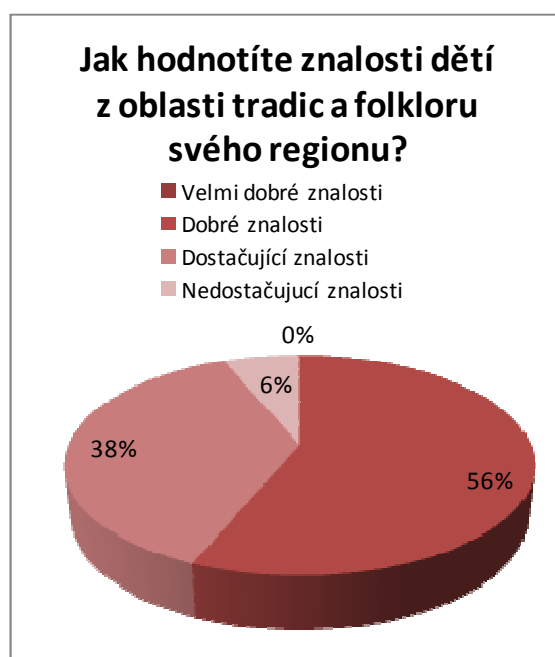
Položka č. 16 - Znalosti dětí z této oblasti

Jak hodnotíte znalosti dětí z oblasti tradic a folkloru svého regionu?	Počet 1	Počet 2
Velmi dobré znalosti	0	0
Dobré znalosti	5	9
Dostačující znalosti	15	5
Nedostačující znalosti	1	1

Tabulka 16 Znalosti dětí z oblasti tradic

Graf č. 31 Znalosti dětí z oblasti tradic

Graf č. 32 Znalosti dětí z oblasti tradic

Položka č. 17 - Přínosné oblast začleňovat

Považujete za přínosné začleňovat kulturní tradice regionu do výchovně vzdělávacího programu?	Počet 1	Počet 2
Ano	17	13
Ne	0	0
Nevím	4	2

Tabulka 17 Přínos začlenění

Graf č. 33 Přínos začlenění

Graf č. 34 Přínos začleněn

Znalosti dětí v této oblasti upadají, jak je možné vidět i na výsledcích dotazníkové položky č. 16 a č. 17. Je proto důležité probudit zájem o tradice v kontextu s historií obce a aktivně se účastnit na kulturních událostech obce. Například lidový tanec představuje významnou kulturní hodnotu v životě národa i ve výchově mladé generace. Naší snahou je jeho zapojení do výuky tělesné i hudební, aby se dětem přiblížila hudba a tance našeho regionu, posílili estetický vztah k této oblasti umění a ke všemu, co vytváří pojem domova a vlasti.

Ověření předpokladů

Kulturní tradice regionu a spolupráce školy s obcí jsou velmi důležité pro udržení tradic v obci a regionu. Začlenění této oblasti do výuky může být jenom přínosem pro celé generace.

Vyhodnocení – ověření předpokladů:

Na základně vyhodnocení dotazníkového šetření a interpretace shrneme výsledky celého výzkumu.

Předpoklad 1

Učitelé mladší věkové kategorie 40 let a méně začleňují kulturní tradice do výuky minimálně.

Platnost tohoto předpokladu se také potvrdila. Důkazem je zejména vyhodnocení 10. dotazníkové položky, ve které celých 37 % pedagogů mladší kategorie uvedlo, že kulturní tradice začleňují do výuky jen zřídka.

Předpoklad 2

Učitelé mladší 40 let čerpají materiály převážně z internetu, kde nabídku považují za dostačující.

Platnost toho předpokladu se nepotvrdila. Šetřením bylo zjištěno, že internetové služby využívají obě věkové kategorie oslovených pedagogů téměř stejně, nicméně mladší kategorie (40 let a méně) považuje materiální nabídku jako nedostačující či zcela chybějící. Zatímco v kategorii oslovených pedagogů 41 let a výše uvedlo 67 % oslovených jako dostačující.

Předpoklad 3

Učitelé mají zájem tyto kulturní hodnoty zařazovat do výuky, kdyby měli více materiálního vybavení.

Platnost posledního předpokladu se nám přímo nepotvrdila. Lze však vyvodit závěry, že ano, jelikož 10 oslovených respondentů z 36 odpovědělo v položce č. 15, že materiály jsou buď nedostačující, nebo zcela chybějící, a to je 36 % oslovených.

3.3 Shrnutí výsledků

Hlavním cílem našeho šetření bylo zjistit, zda pedagogové začleňují kulturní tradice a folklor do výuky na 1. stupni základních škol ve svém regionu a zda se podílejí na spolupráci s obcí v této oblasti.

Výsledky našeho šetření nám ukázaly, že většina pedagogů začleňuje kulturní tradice do výuky jen v malé míře, protože jim chybí materiální zastoupení v této oblasti.

Dále bylo také zjištěno, dle názoru oslovených respondentů, že žáci mají pouze dostačující informace o tradiční lidové kultuře a kulturních památkách regionu Slovácko.

Šetření, které proběhlo formou dotazníku, poskytlo zpětnou vazbu, jak učitelé vnímají udržování kulturních tradic regionu v našich dětech. Učitelé se sami velkou mírou podílejí na udržování tradic zejména tím, že navštěvují s dětmi kulturní akce a vedou je k poznávání folkloru v obci i blízkém okolí. Děti tak poznávají tradice nejen v rodinách, ale i ve své obci a v celém regionu Uherskohradištska.

Ve výběrových otázkách se respondentům předložilo několik odpovědí, z nichž v několika případech měli vybrat pouze jednu, na jiné otázky výběrem několika možností (výčtové položky). Ve výběrových polytomických položkách mohli respondenti využít i nabídky „jiná možnost“ (Chráska, 2007).

Po zhodnocení výsledků průzkumu jsme dospěli k názoru, že učitelé se výuce o regionu věnují, nepodceňují ji a vedou své žáky k pozitivnímu vztahu k dané oblasti. Domníváme se, že průzkum není jen pouhým konstatováním skutečnosti. V širších souvislostech může vést k odhalení nedostatků ve výuce, na druhou stranu však může objevit nové aktivity, které mohou být inspirací pro další učitele.

Vyhodnocení dotazníkového šetření a jeho rozbor v empirické části práce nám ukazuje přímou podporu učitelů při využití tradic regionu ve výchovně vzdělávacím programu základních škol a přání nadále upevňovat zájem o prvky folkloru prostřednictvím výuky.

Výsledky průzkumu mapují současný stav výuky o regionu, jakým směrem se bude ubírat v budoucnu, záleží na osobnosti každého učitele, na jeho postojích k výuce a na jeho vztahu k místu, kde učí.

III PRAKTICKÁ ČÁST

Na základě výsledků výzkumného šetření jsme se rozhodli vytvořit metodickou příručku k tradicím regionu Slovácka, která obsahuje soubor pracovních listů, projekt Velikonoce a návrh na exkurzi.

Výsledná příručka neslouží jen k účelům této diplomové práce, ale rádi bychom ji nabídli všem učitelům, kteří budou chtít rozšířit výuku o kulturní tradice regionů a vzdělávat žáky v dané oblasti.

Měla by být jakýsi prostředek učitelům, jak dětem přiblížit region Slovácko, jeho kulturu a místní folklor.

Oblast Slovácka je bohatá na kulturní tradice a škola by měla být jednou z mnoha orgánů, kde se tyto kulturní hodnoty budou předávat dál. Žáci se naučí pracovat s informacemi, vyhledávat a třídit je. Sami si tak zajímavým způsobem připomenou nebo představí folklor a lidové zvyky ve svém okolí.

3.4 Projekt Velikonoce v naší obci

CHARAKTERISTIKA PROJEKTU VELIKONOCE V NAŠÍ OBCI

Cílem tohoto projektu je upevnit znalosti zvyklostí a tradic velikonoce. Tento projekt se týká především svátků jara, jarní přírody, zvířat. Snažíme se v něm zlepšit čtenářskou gramotnost, podpořit vztah žáků k přírodě, vést žáky ke spolupráci, naučit se využívat internet k vyhledávání důležitých informací, umět komunikovat, obhájit svůj názor a myšlenky. V rámci projektu se žáci zabývají jarem a vším, co je s tímto obdobím spojeno.

<i>Název projektu</i>	Velikonoce v naší obci
<i>Věková kategorie</i>	2.–3. ročník (8–10 let)
<i>Typ projektu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • podle organizace: vícepředmětový • podle navrhovatele: uměle připravený • podle účelu: získání vědomostí, dovedností a postojů • podle délky: třídní - střednědobý • podle prostředí: školní • podle počtu žáků: třídní
<i>Smysl projektu</i>	Zlepšit čtenářskou gramotnost u žáků, podpořit jejich vztah k přírodě, podnítit jejich zájem o přírodu, seznámit je s tím, jaké procesy se dějí v přírodě na jaře. Vést žáky ke spolupráci, vzájemné kooperaci, naučit se využívat internet k vyhledání důležitých informací, diskuzi, umět komunikovat, umět obhájit si své myšlenky a nápady.
<i>Výstupy projektu</i>	Získané informace utřídili, doplňovali je obrázky a pracovali s pracovními listy (hrami, anketami, křížovkami, kvízy, ale i práce s textem k danému tématu apod.), vytvářeli výrobky a obrázky k tématu, které na závěr prezentovali výstavou.
<i>Předpokládané cíle</i>	Kognitivní <ul style="list-style-type: none"> • žák dokáže vysvětlit a popsat jednotlivé dny a jejich tradice • žáci získají nové poznatky o místních tradicích • žáci určují slovní druhy a mluvnické kategorie u vybra-

	<p>ných slov</p> <ul style="list-style-type: none"> • žáci si upevní sčítání do 100 <p>Afektivní</p> <ul style="list-style-type: none"> • vzbudit u žáků zájem slavit tyto svátky se všemi tradicemi • dokázat prezentovat své myšlenky, obhájit svůj názor a spolupracovat ve skupině <p>Psychomotorické</p> <ul style="list-style-type: none"> • žák dokáže řešit zadaný úkol • žáci si upečou tradiční pokrmy těchto svátků • žáci vytvoří výzdobu na oslavu svátků jara • žáci se naučí tradiční říkanky a písně k tomuto období
<i>Motivace k projektu</i>	Jaro patří mezi nejhezčí roční období, všechno kvete, probouzí se, rodí se zvířata, tak proč tyto svátky jara neslavit jak se sluší a patří vzhledem k tradicím.
<i>Předpokládané výukové metody</i>	<ul style="list-style-type: none"> • slovní – vypravování, vysvětlování zadání, popis, instrukce, práce s textem • dialogické – rozhovor, beseda, diskuze • názorně demonstrační – pozorování, předvádění činností a pomůcek • praktické – nácvik pohybových dovedností • aktivizující – didaktická hra
<i>Organizační formy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • individuální • skupinové • hromadné
<i>Předpokládané prostředky</i>	Viz jednotlivé vyučovací hodiny

<i>Předpokládané vědomosti</i>	Žák zná Velikonoce a některé základní tradice praktikuje.
<i>Předpokládané dovednosti</i>	Žák dle zadání pracuje samostatně, bezpečně manipuluje s pomůckami, vnímá rytmus a zpívá intonačně čistě dle svých možností.
<i>Předpokládané postoje</i>	Žák se vyjadřuje slušně, respektuje učitele jako autoritu, má vztah k tradicím své obce.
<i>Způsob hodnocení</i>	Žáci jsou hodnoceni průběžně za úkoly v pracovních listech, ale také za spolupráci ve skupině a výslednou prezentaci výrobků a výstupů.

Mezipředmětové vztahy

Projekt Velikonoce v naší obci je zařazen do předmětů český jazyk, matematika, vlastivěda, člověk a jeho svět, výtvarná výchova, hudební výchova, člověk a svět práce, anglický jazyk.

Časová dotace hodin

Předmět	Dotace hodin
Český jazyk	5
Matematika	3
Člověk a jeho svět	1
Vlastivěda	1
Výtvarná výchova	2
Hudební výchova	1
Člověk a svět práce	1
Anglický jazyk	1

Tabulka 18 Časová dotace hodin

Motivace projektu

Barevný týden před velikonočními prázdninami dle dřívějších názvů dnů. Každé z dětí přijde v pondělí v modrých barvách, protože tento den byl nazýván Modré pondělí. Navození jarní atmosféry a nálady ve třídách. Povídání si o symbolech jara, typických znacích i o tom, jak se chová příroda v tomto období.

Pondělí před velikonočními prázdninami

1. projektový den

Vyučovací hodina: Český jazyk

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Téma: Svátky jara

Cíl: Práce s textem

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Dialogické – rozhovor

Názorně demonstrační – pozorování

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, sešity, psací potřeby

Mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět

Úkol – viz pracovní list č. 1

Motivace: myšlenková mapa – téma JARO

Co si vybavíš, když se řekne jaro.

Práce s textem – Jak šlo vejce na vandr

Děti dostanou vytištěný text, který si společně po částech přečteme. Při čtení textu si vysvětlíme neznámá slova, jejichž význam nebude dětem známý.

Po přečtení žáci odpovídají na úkoly.

1. Koho vajíčko potkalo na vandru?
2. Kdo to byli vandrovníčci?
3. Jak to dopadlo s vandrovníčky?

Na závěr si děti rozdělí role a příběh dramatizují.

Vyučovací hodina: Matematika

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Téma: Tradiční zvyky velikonoce

Cíl: Slovní úlohy

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Dialogické – rozhovor

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, sešity, psací potřeby

Mezipředmětové vztahy: Český jazyk

Úkol – viz pracovní list č. 2

Žáci pracují na slovních úlohách z pracovního listu. Zároveň se seznamují s ingrediencemi k pečení tradičních pokrmů, na kterých budou společně pracovat následující hodinu.

Vyučovací hodina: Praktické činnosti

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce

Téma: Tradiční pokrmy velikonoční doby

Cíl: dodržení postupu práce

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Názorně demonstrační – výroba pečiva

Formy: skupinové, hromadné

Pomůcky: ingredience, vál, váleček, plech

Mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět, český jazyk

Úkol – viz pracovní list č. 3

Motivace: K tradicím patří i tradiční pečivo. Znáte příběh o Jidášovi, který zradil Ježíše? Pokrm zvaný Jidášky lidé připravovali na Velký pátek, období přísného půstu.

Žáky rozdělíme na skupiny přibližně po 4 dětech. Poté si žáci připraví všechny potřebné ingredience, vál a plech, kam budou dávat hotové Jidášky.

Při přípravě postupují podle instrukcí na pracovním listě č. 8. Výsledkem budou hotové pokrmy, které si děti mohou odnést domů a sníst až na Velký pátek, kdy by tento pokrm měl být jejich jediným jídlem během dne.

Vyučovací hodina: Anglický jazyk

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Téma: Easter

Cíl: rozšíření nové slovní zásoby

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Dialogické - rozhovor

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy

Mezipředmětové vztahy: Matematika

Úkol – viz pracovní list č. 4

Motivace: Dětem pustíme píseň „Easter song for children“ dostupnou na portále youtube.com (<https://www.youtube.com/watch?v=qvd78BKFOf0>)

Píseň pustím jedenkrát celou, poté podruhé a děti se zkoušejí přidávat, při třetím opakování děti zpívají části, učitel zastavuje a části vět společně přeložíme.

Text písně i překlad – viz pracovní list č. 4

Poté žáci pracují na pracovním listu č. 4 dle zadání.

Vyučovací hodina: Český jazyk - psaní

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Téma: Velikonoční pohled

Cíl: základy psaní dopisů a poštovních sdělení

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: sešity, psací potřeby, pohlednice, poštovní známky
Mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět

Úkol

Každý žák si z domu přinese pohlednici s velikonočním motivem a s adresou adresáta a platnou poštovní známkou.

Poté si do svých sešitů napíše nanečisto 5-8 vět s velikonočním přáním. Tyto nanečisto napsané texty předloží ke kontrole paní učitelce a po opravě chyb a nevhodně užitých slov přepíše text i adresu na pohlednici, kterou si přinesly, a nalepí známku.

Na závěr se společně vydají k nejbližší poštovní schránce v obci, kde tyto pohlednice vhodí.

Úterý před velikonočními prázdninami

2. projektový den

Vyučovací hodina: Český jazyk - čtení

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Téma: Velikonoční tradice

Cíl: pravopisná cvičení, slovní zásoba

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby

Mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět

Úkol

Žáci si společně přečtou po částech příběh Jak šel Trautenberk do hor od Boženy Šimkové z knihy Krkonošské pohádky.

Poté dětem položíme připravené otázky:

1. Jakou knihu má Kuba přinést?
2. Co našli ukrytého v hoře?
3. Jaké další poklady znáš nebo si našel?
4. Co budou Anče s Kubou dělat?

V další části zkusí každý žák dovyprávět, jak by mohl příběh pokračovat.

Rozhovor:

Kde můžeme poklad najít? Kdo tam poklady ukryl? Ukryly jste taky už někdy někam poklad?

Ve který den se podle pověsti otevírají poklady? Co ještě slavíme tento den?

Vyučovací hodina: Prvouka/Přírodověda

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Téma: Jarní příroda

Cíl: typické znaky jara

Metody:

Slovní: monologické – instruktáž

dialogické - rozhovor

Názorně demonstrační – pozorování

Praktické – vycházka

Formy: hromadné, individuální

Pomůcky: nůž či nůžky

Mezipředmětové vztahy: Člověk a svět práce, Jazyk a jazyková komunikace

Úkol – Učitel se spolu s žáky vydá na vycházku k místnímu lesu.

Před vycházkou jsou žáci poučení o bezpečnosti, poté učitel sdělí hlavní cíl vycházky: Pozorování znaků jara v přírodě, získání vrbových proutků na pomlázku.

Během vycházky učitel motivuje děti k pozorování jarních květin, zvířat, změn v přírodě apod.

Závěrem je přinesení vrbových proutků a zhodnocení znaků jara v přírodě.

Vyučovací hodina: Matematika

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Téma: Velikonoční počítání

Cíl: sčítání a odčítání do 100, malá násobilka

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Formy: hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby, mapu ČR

Úkol – viz pracovní list č. 5

Žáci pracují na pracovním listu dle zadání.

Vyučovací hodina: Výtvarná výchova

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Téma: Velikonoční dílny

Cíl: výrobky pro výzdobu školy i domu

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Názorně demonstrační - pozorování

Praktické – výroba výrobku, pletení pomlázky

Formy: hromadné, individuální

Pomůcky: lepidlo, nůžky, tvrdé výkresy, tužka, vrbové proutky, vlnu, tavná pistole, černý fix, špejle, kuchyňské utěrky, platové očička, lýko, laky na nehty, vyfouklá vajíčka, vejce, části rostlin, cibulové slupky, gáza nebo kusy látek, provázek, lepidlo Herkules, štětec, lak na vlasy

Mezipředmětové vztahy – Jazyk a jazyková komunikace, Matematika její aplikace, Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce

Velikonoční dílny – 4 stanoviště

Úkol – Žáky rozdělíme do skupin po 3-5 dětech, poté skupiny rozdělíme k jednotlivým stanovištím

Motivace: Abychom navodili tu správnou atmosféru jak škole, tak i ve svých domovech, vyrobíme si některé z tradičních symbolů velikonoce. Konkrétně beránka – symbol nevinosti a tichosti, pomlázku – symbol mladosti, síly a zdraví, slepici a zdobená vajíčka – symbol nové existence.

1. stanoviště – VELIKONOČNÍ POMLÁZKA – stanoviště pouze pro chlapce

Pokud učitel tuto možnost má, navrhuji, aby do školy pozval místního rodáka nebo některého ze šikovných tatínků a ten by žáky naučil plést pomlázku. Pokud ne, bude toto stanoviště přímo záviset na zručnosti učitele.

Motivace: Každý velikonoční koledník potřebuje mít pomlázku neboli „tatar“, aby mohl na Velikonoční pondělí vymrskat všechna děvčata v obci.

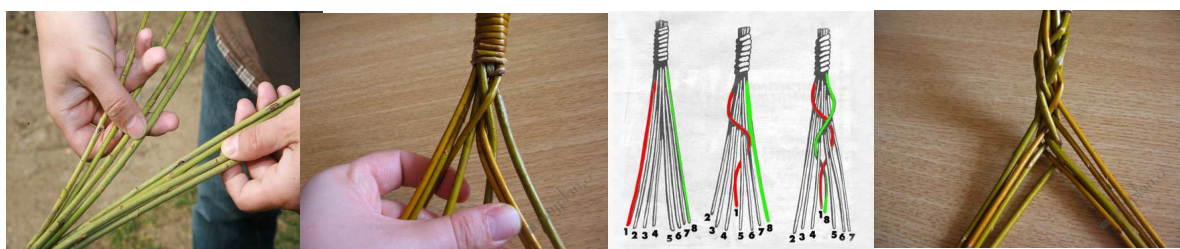
Postup pletení pomlázky:

Každý žák si připraví 8 proutků vrby, kterou si nařezali na procházce v Přírodovědě či Prvouce.

Připravené vrbové proutky si svážeme provázkem velmi pevně.

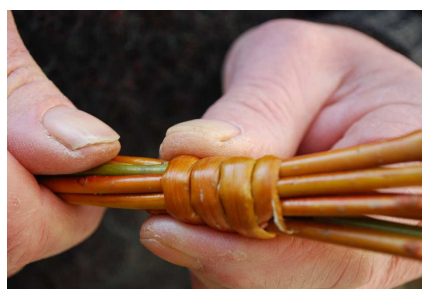
Těchto 8 svázaných proutků si rozdělíme na dvě poloviny – 4 a 4 proutky.

Poté pleteme dle návodů, kdy vždy vnější proutek propleteme mezi 3. a 4. z každé strany.

Obrázek 10 *Technika pletení pomlázky*

Na závěr rozdělíme 1 proutek napůl nožem a polovinu proutku omotáme rukojeť pomlázky.

Obrázek 11 *Rukojeť pomlázky*

Zastříhneme konec pomlázky a ozdobíme mašlemi.

Obrázek 12 *Hotová pomlázka*

2. stanoviště - VELIKONOČNÍ BERÁNEK – závěs

Motivace: Beránek je vrcholem všech velikonočních symbolů. Představuje nevinnost a tichost, která by měla období před velikonocemi provázet.

Postup: Organizace pomůcek- každé dítě dostane 2 ks klubíček z vlny, výkres A4.

Obrázek 13 *Příprava pomůcek na beránka*

Žáci si na výkres obkreslí hlavičku, kruhové tělo, nohy dle šablon.

Obkreslené části vystřihnou.

Kruhové tělo obmotají děti vlnou.

Nalepí na tělo obalené vlnou zbylé části.

Nalepené části dozdobíme černým fixem.

Obrázek 14 *Beránek*

3. stanoviště – SLEPIČKA – zápich do květináče

Motivace: Slepice nám nesou vajíčka, bez kterých se na velikonoce neobejdeme. Jsou také symbolem zárodku života a jara.

Postup: Organizace pomůcek - každé z dětí si vybere podle oblíbenosti barev nastříhané kousky utěrek, jednu špejli, nožičky, lýko.

Obrázek 15 Pomůcky na výrobu slepičky

Na utěrku si obkreslí části slepičky dle šablon.

Všechny části slepí k sobě a mezi ně vloží špejli.

Na nožičkách uváže suk, který obarví černým fixem.

Na závěr dolepí plastové očičko, uváže mašličku z lýka a slepička je hotová.

Obrázek 16 Hotová slepička

4. stanoviště – ZDOBENÍ VAJÍČEK – pouze pro dívky

Motivace: Když nás na Velikonoční pondělí přijdou chlapani vymrskat, musíme je odměnit malovaným vajíčkem za to, že díky nim neuschneme.

Postup: Dívkám dám na výběr dvě varianty zdobení.

Zdobení ovazováním rostlinnými částmi

Bílá vajíčka se ovážou listy ze stromů, trávou, květinami, trávou apod. Výběr závisí na zajímavosti tvaru. Pomocí nitě se upevní jednotlivé rostliny a celé vajíčko se zabalí do fáčoviny nebo starých punčocháčů a vaří se 12-15 minut v cibulových slupkách nebo mladém obilí.

Obrázek 17 Zdobení vajíček

Krásný přírodní vzor má podobu otisku použitých rostlin. Tato technika je jedna z nejstarších v naší obci.

Zdobení ubrouskovou technikou

Vejce musíme nejdříve vyfouknout. Poté si z ubrousků vystříhneme motiv, který pomocí lepidla Herkules přilepíme na vajíčko.

Na závěr zalakujeme lakem na vlasy.

Obrázek 18 Postup zdobení vajíček

Středa před velikonočními prázdninami

3. projektový den

Vyučovací hodina: Český jazyk

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Téma: Velikonoční tradice

Cíl: pravopisná cvičení

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby

Mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět

Úkol – viz pracovní list č. 6

Žáci pracují na pracovních listech, dle zadání.

Vyučovací hodina: Vlastivěda

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Téma: Velikonoční pomlázka a její místní názvy

Cíl: orientace na mapě

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Názorně demonstrační – práce s mapou

Formy: skupinové, hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby, mapu ČR

Mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět

Úkol – viz pracovní list č. 7

Seznámíme žáky s různými obměnami slova „pomlázka“ a mapou České republiky.

Poté žáci dle zadání pracovního listu zkusí některá území a názvy zaznačit do mapy České republiky.

Na závěr vypracují úkoly, jejichž výsledky prezentují před celou třídou.

Vyučovací hodina: Matematika

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Téma: Velikonoční počítání

Cíl: slovní úlohy

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

Formy: hromadné, individuální

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby, mapu ČR

Úkol – viz pracovní list č. 8

Po každé slovní úloze vedeme s dětmi rozhovor, týkající se tématu v úkolu.

1. Pečete na Velikonoce beránka? Jak váš beránek vypadá?
2. Barvíte na Velikonoce vajíčka? Kolik jich připravujete pro koledníky? Jak nejčastěji zdobíte velikonoční kraslice?
3. Jaké tradiční pokrmy se vyskytují u vás na Velikonoce?

Vyučovací hodina: Český jazyk – literární výchova

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Téma: Velikonoční pranostiky a říkanky

Cíl: Nácvik tradičních velikonočních říkanek a básniček

Metody:

Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

dialogické – rozhovor

Názorně demonstrační – převádění

Praktické – recitace

Formy: hromadné, individuální

Mezipředmětové vztahy – Člověk a jeho svět, Umění a kultura**Úkol** – viz pracovní list č. 9

1. Přečteme si jednotlivé pranostiky a vysvětlíme, co znamenají.
  - úkolem dětí bude si zapsat, zda se některá pranostika objeví či naplní během Velikonoc
2. Seznámíme žáky s nejužívanějšími říkankami a básněmi, které se říkají na Velikonoční pondělí u nás v obci, společně si je přečteme, zarecitujeme a případně vysvětlíme slova, kterým nerozumíme.

Poté si každý žák zvolí tu, která se mu nejvíce líbí, tu si přepíše do svých sešitů a zkouší se ji naučit nazpaměť.

Na závěr žáci vystoupí s vybranou básní či říkankou.

Vyučovací hodina: Hudební výchova**Vzdělávací oblast:** Umění a kultura**Téma:** Velikonoční písně**Cíl:** Nácvič písň Pomlázka a Klapačky**Metody:** Slovní – monologické (vysvětlení zadání, popis)

dialogické – rozhovor

Názorně demonstrační – převádění

Praktické – zpěv písň, doprovod na Orffův instrumentář

Formy: hromadné, individuální**Mezipředmětové vztahy** – Člověk a jeho svět, Jazyk a jazyková komunikace**Úkol** - Nácvič písň Klapačky

- písň je ve 2/4 taktu v tónině D dur a začíná 5. stupněm
- nácvič probíhá formou hry na ozvěnu – učitel předzpívá část písň, žáci tuto část zopakují
- poté nacvičené části spojujeme do celků

- po zvládnutí celé písně můžeme doplnit zpěv o hru na Orffův instrumentář – konkrétně drhlo a ozvučná dřívka, dle nákresu správného rytmu

Klapačky

Svěže z Moravy
mel.: M. Musilová

Vzká-za-li vás po-zdra-vo-vat na-ši pá-ni,
a-bys-te nám ně-co da-li za hr-ká-ni.
Však jsme my se na-hr-ka-li, až nás ru-ce roz-bo-le-ly.

Obrázek 19 Píseň Klapačky

- stejným způsobem postupujeme u nácvičku písně Pomlázka, kterou doprovodíme pouze hrou na drhlo, a to vždy na těžkou dobu – viz nákres

Pomlázka

Mírně rychle z Rakovnícka
mel.: P. Jistel

Ře-zám proutky u po-to-ka, ha-str-man-ka na mě kou-ká,
ha-str-man se rmou-tí, že mu ře-zám prou-tí.
Vy-lez, ha-str-ma-ne, z vo-dy, bu-de-me plést pa-mi-ho-dy,¹
u-táh-nu-ti jed-nu, po-to-piš se ke dnu.

1/pamihody - pomlázky

Já jsem malý koledníček, tetičko!
Přišel jsem si pro červený vajíčko!
Pro vajíčko červený, pro koláček bílý,
jakpak se vám, tetičko, koledníček líbí?
K. J. Erben

Chvíli slunce, chvíli bláto,
kdopak asi může za to,
že se v dubnu přihlásí aprílové počasí?
M. Vegnerová

Hody, hody, hodovačka, říká naše malá Kačka,
slepičko, slepičko, dej mi bílé vajíčko,
nebo mi ho pomaluj a potom mě podaruj.
H. Nová

Obrázek 20 Píseň Pomlázka

3.5 Exkurze park Rochuz a Slovácké muzeum

Exkurze je plánovaná pro celou malotřídní školu, nebo případně 2 třídy školy plno organizované. Doba trvání celé exkurze je 5 hodiny, tj. celé vyučovací dopoledne. Tuto exkurzi můžeme realizovat jako školní výlet.

Exkurze zahrnuje několik orientačních bodů, zastávek, kde je možnost plnit připravené úkoly. Zároveň si po dobu celé exkurze žáci opakují informace o rostlinách, zvířatech, místní kultuře aj., které získali v průběhu vyučovacích hodin předmětů Člověk a jeho svět, Matematika její aplikace, Jazyk a jazyková komunikace a Člověk a svět práce.

Učitel je průvodce a informátorem této exkurze. Předává žákům získané informace o místu, fauně, flóře a tradicích. Žáky mimo jiné seznámí s pověstmi, které se k danému území vztahují.

Trasa exkurze: viz příloha č. 3

Výchozím bodem je autobusová zastávka Kněžpole vodárna.

1. zastávka – Hrádek

K lokalitě Hrádek se vztahuje pověst – viz příloha č. 4

Úkol - Zkus si představit, kde by takový hrad mohl stát, odhadni, jaká je to vzdálenost od místa, kde stojíš teď.

Poté skupina pokračuje polní cestou směrem k rozhledně Rovnina. **(45 min)**

2. zastávka – rozhledna Rovnina

Úkol - Zjisti informaci z informační tabule, kolik metrů měří rozhledna.

Při výstupu na rozhlednu spočítej počet schodů.

Na rozhledně zkus správně určit vesnice a města, která vidíš. **(20 min)**

Od rozhledny pokračujeme polní cestou po vrstevnici směrem ke kapli sv. Rocha. **(15 min)**

3. zastávka – kaple sv. Rocha (20 min)

Žákům sdělím pár informací o kapli.

„Myšlenka postavit nad městem kapli se zrodila v roce 1680. Město Uherské Hradiště a okolí sužovala epidemie moru a zvolení patroni sv. Šebestián a sv. Rozálie, měli odvrátit tuto zkázu lidstva. A skutečně morová nákaza skončila ještě téhož roku. Na počátku 20. století zbylo jen torzo střechy a narušené zdivo. Kaple byla opět obnovena v díky aktivitě místních v roce 1970. V roce 2008 archeologové zrekonstruovali původní půdorys stavby, který zde můžeme vidět dodnes. Každoročně se zde konají poutě 1. května a po svátku sv. Rocha, který připadá na 16. srpna.“

Úkol - Zjisti, kolik měřil obvod kaple původního půdorysu.

pohybová hra Evoluce: Hra s různými vývojovými stupni a využitím „kámen - nůžky - papír“

Hráči si stříhají s ostatními, kdo vyhrává, posouvá se v žebříčku úrovní o něco výše. Každý si může stříhat pouze s někým, kdo je na stejné úrovni jako on, tedy kuře s kuřetem, opice s opicí. Kdo prohraje, propadá se zase o místo níže, z nejnižší úrovně pochopitelně nejde jít ještě níže.

Hra se jmenuje Evoluce, protože základní žebříček byl zhruba takovýto:

Buňka – vydává zvuk „kuli, kuli!“, chodí po dvou a rukama točí, jako kdyby se kutálela.

Kuře – vydává zvuk „pí, pi, pí!“, chodí po dvou ve dřepu a ruce má jako křídélka.

Dinosaur – vydává zvuk „dyno-dyno!“, klape rukama, jako kdyby měl tlamu.

Opice – vydává zvuk „uaáá! uaáá!“, hopsá a je shrbená.

Člověk – žák, který se stane člověkem, vyhrává a hra pro něj končí.

Po zastávce u kaple sv. Rocha se přesuneme z kopce dolů po značené trase směr Muzeum v přírodě. **(10 min)**

Při této cestě můžeme pozorovat staré ovocné odrůdy stromů, bohatou faunu a flóru, sad oskeruší, pastviny ovcí, koz a úly včelstev.

4. zastávka – Muzeum v přírodě

Muzeum v přírodě je stará historická „stodola“ z obce Břestek, kterou sdružení Park Rochuz zachránilo přesunem na toto místo před likvidací. Muzeum v přírodě tak má možnost prezentovat tradiční lidovou kulturu, zvláště lidové stavitelství a zemědělství s ukázkami rolnického hospodaření na vesnicích Uherskohradištska.

V celém areálu parku Rochuz se můžeme volně pohybovat a pozorovat vše, již výše uvedené. Doporučujeme však objednat průvodce na www.parkrochuz.cz, který nás celým areálem provede a blíže pomůže zažít tradiční kulturu této oblasti. **(45 min)**

Poté pokračujeme Vinohradskou ulicí směrem k parku Smetanovy sady, kde nás čeká poslední zastávka Slovácké muzeum lidových tradic. **(20 min)**

5. zastávka – Slovácké muzeum lidových tradic ve Smetanových sadech

Poslední zastávkou bude návštěva Slováckého muzea, kde nás bude čekat výukový program Rok na Slovácku ve zvycích a slavnostech. Zde se děti dozví zajímavosti o jednotlivých zvycích, formou hry a zábavy se naučí tanec i píseň ke konkrétním situacím a základní atributy výročních slavností. **(60 min)**

Po zhodnocení celého dne a všech informací, které proběhne v parku Smetanovy sady, se přesuneme na autobusové nádraží v Uherském Hradišti a přejedeme ke své škole.

ZÁVĚR

Diplomovou prací jsme chtěli přiblížit tradice a lidové zvyky Slovácka, kde je lidová kultura považována za stále živé dědictví. Lidové zvyky a tradice jsou zakořeněny v životech lidí, žijících na Slovácku a provázejí je celý rok. Pomalu se však vytrácí jejich předávání dál.

Naším zájmem je, aby tato práce posloužila pedagogům jako možnost, jak dětem přiblížit lidové tradice a zlepšovat tak udržení tradic a folkloru v regionu. Cílem projektu byla snaha přiblížit dětem lidové tradice, obyčeje a folklor regionu prostřednictvím výchovně vzdělávacího procesu.

Tradice a zvyky v obci mají velký význam a vliv na všechny „vrstvy“ lidí, zvláště na děti, pro které mohou být průvodcem životem obce jako společenstvím. Vždyť to, jak v obci žijeme, jak se k sobě chováme a celý rok společně prožíváme, záleží jenom na nás.

Zvláště historické podklady umožňují globálnější pohled na tuto oblast a měly bychom projevit obdiv k bohaté minulosti a hodnotám, které nám zde zůstaly po předcích. Domníváme se, že rozvoj kultury není možný bez tradic. Jsou totiž předávány z generace na generaci a hodnotnou národní kulturou.

Nesmí dojít k pocitu tzv. přefolklorizování či romantickému pohledu na lidové umění. Při výuce bychom se měli opírat o konkrétní jevy a činnosti, nikoli jenom o emoce.

Bude to na osvědčených učitelích a vedoucích souborů, aby tyto hodnoty předávali. Obsah slova folklor je hluboký a možnosti využití nekonečné. Stačí tvořivě myslet a zvažovat souvislosti.

Vliv na diplomovou práci a touha zařadit regionální prvky do výchovně vzdělávacího procesu na základních školách mělo to, že se stále častěji setkáváme s neznalostí obyčejů a jiných prvků lidové kultury. Děti, škola i rodina jako taková se stále méně často zapojují do dění obce a upadá tak i rozvoj regionálních vztahů mezi lidmi žijícími na Slovácku. Přitom, je-li pedagog dostatečně podmětý, dokáže u dětí vzbudit zájem o folklor, lidové zvyky a tradice. Pedagogové můžou být iniciátory a organizátory pěstování lidového umění.

O moudrostech by se ve školách nemělo povídat, ale prožívat je. Věříme, že i díky této práci, projektům a exkurzím, bude toto kulturní dědictví předávané dál a nezanikne.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BOTÍK, J. Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska I., Bratislava: Veda, 1995. 454 s. ISBN: 80-224-0234-6.
- BOTÍK, J. Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska II., Bratislava: Veda, 1995. 418 s. ISBN: 80-224-0235-4
- ČOUPEK, Jiří et al. *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Město Uherské Hradiště 14. října 2007 v rámci oslav 750. výročí založení. ISBN 978-80-239-9873-3
- DÖMISCHOVÁ, I. *Projektová výuka: Moderní strategie vzdělávání v České republice a německy mluvících zemích*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. 212s. ISBN 978-80-244-2915-1.
- DVOULETÝ, Michal, HABARTOVÁ, Romana. *Na paletě krojů. Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport, 2010. ISBN 978-80-254-7930-8
- FROLEC, Václav, HRABALOVÁ, O., KRIST, J., LUDVÍKOVÁ, M., TARCALOVÁ, L. *Dítě v tradici a současnosti lidu na Slovácku, katalog výstavy k Mezinárodnímu roku dítěte*. Slovácké muzeum v Uherském Hradišti 1979
- HABARTOVÁ, Romana a kolektiv. *František Kretz (1859-1929) – sběratel, národopisec, novinář*. Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, 2009. ISBN 978-80-86185-82-8
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- CHRÁSKA, M. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0765-5
- JANČÁŘ, Josef. *Uherské Hradiště*. Vydalo okresní kulturní středisko ve spolupráci se Slováckým muzeem a Okresní komisí cestovního ruchu, Uherské Hradiště, 1969
- JANČÁŘ, J. *Lidová kultura - od feudálního poddanství k postmodernímu společenství*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. 142 s. ISBN 978-80-87261-48-4.
- JANČÁŘ, J., a kol. *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000. 373s. ISBN 80-7275-005-4.
- JANEČEK, Petr (ed.), BITTNEROVÁ, Dana, HEŘMANSKÝ, Martin, NOVOTNÁ, Hedvika, POHUNEK, Jan, VOTRUBA, Adam. *Folklor atomového věku, Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Národní muzeum, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 978-80-7036-315-7 (Národní muzeum), ISBN 978-80-87398-11-1 (FHS UK)

JELÍNKOVÁ, Zdenka. *Říkadla, hry a tance dětí z Dolňácka*. Vydal Okresní osvětový dům v Uherském Hradišti v lednu 1967

KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-67-3.

KOVÁŘŮ, Věra, KUČA, Jan a kol. *Mařatice – Vinohrady. Ze života vinařské dědiny*. Město Uherské Hradiště 2009. ISBN 978-80-904380-1-9

KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 160 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity; sv. č. 100. ISBN 80-210-4142-0.

KNOT, Augustin: *Topolná. Minulost a současnost slovácké obce*. 1. vyd. Uherské Hradiště: Ottobre 12, 2005. s. 122 - 123. ISBN: 80-865284-6-4.

KRIST, Jan Miroslav. *Živá tradice lidových zvyků na Uherskohradištsku*. Uherské Hradiště: Okresní osvětový dům, 1967.

LAPČÍKOVÁ, Ludmila: *Bude náš kroj zachován?* In *Kněžpolské noviny*, č. 4, 2009, s. 6 – 7

LAPČÍKOVÁ, Ludmila: *Krátce z historie obce Kněžpole*. In *Kněžpolské noviny*, č. 4, 1996, s. 3.

LAPČÍKOVÁ, Ludmila: *Pomník padlých a jeho historie*. In *Kněžpolské noviny*, č. 2, 2010, s. 4

LAPČÍKOVÁ, Ludmila a kol.: *Sbor dobrovolných hasičů v Kněžpoli 1886 – 2004*. SDH Kněžpole a obec Kněžpole, 2004, 40 s.

Malý etnologický slovník. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. ISBN 978-80-87261-70-5

MAŇÁK, J. – ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 219s. ISBN 80-7315- 039-5.

MASZTALERSKI, L. *Magic sounds. Vol.2*. Rogów: Osrodek Doradstwa Metodycznego Metris. ISBN 978-83-928373-4-3

MELICHÁREK, Jaroslav. *Hradištské návraty*. Edice Návraty, svazek 1, Spolek přátel literatury a Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti 2001

NELEŠOVSKÁ, A. – SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 254s. ISBN 80-244-1236-5.

POLÁŠKOVÁ, Jana a Ladislava KOŠÍKOVÁ. *Lidové tance z Uherskohradištska*. Uherské Hradiště: Okresní kulturní středisko, 1988.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VÚP, 2013.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV nakladatelství, 1999. ISBN 80-85866-33-1

Slovácko: společenskovední sborník pro moravsko-slovenské pomezí. Uherské Hradiště: Slováké muzeum, 1959. ISBN 0583-5569.

ŠÁCHOVÁ a kol. *Školní vzdělávací program „Slunce svítí pro všechny“*. Mateřská škola Sady – Uherské Hradiště, 2014.

ŠIMŠA, M., a kol. *Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy*. 1. vydání. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. 283 s.

ŠOTTNEROVÁ, D. *Zima – zvyky, obyčeje, náměty, návody, pohádky, příběhy a hry*. 1. vydání. Olomouc, 2005. 119 s. ISBN 80-7346-059-9.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2009, 253 s. ISBN 978-80-7346-096-9.

TARCALOVÁ, Ludmila. *Hody s právem na Uherskohradištsku*. Vyd. 1. V Uherském Hradišti: Slováké muzeum, 2008, 224 s. ISBN 978-80-86185-69-9.

TARCALOVÁ, Ludmila a kol.: *Na paletě krojů. Slováké slavnosti vína a otevřených památek*, 1. vyd. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport, 2010. 379 s. ISBN: 978-80254-7930 -8

Uherskohradištsko. 2. upravené vydání. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1992. Vlastivěda moravská, sv. 63. 855 s.

VÁCLAVÍK, Antonín. *Výroční obyčeje a lidové umění*. 1. vyd. Praha: ČSAV, 1959, 580 s.

VAVRDOVÁ, Alena. *Vybrané kapitoly k základům didaktiky vlastivědy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. Skripta. ISBN 80-7067-800-3.

Internetové zdroje:

Nejvýznamnější akce [online]. 2011 [cit. 2015-01-14]. Dostupné z: <http://www.uherske-hradiste.cz/mesto/18797/>

Uherské Hradiště: Zvykoslovný rok na Slovácku. *Uherské Hradiště* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.uherske-hradiste.cz/oblast/18704/>

Památník Velké Moravy. *Slováké muzeum*: <http://www.slovackemuzeum.cz/> [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.slovackemuzeum.cz/doc/8/>

Kronika obce Místřice. *Místřice*: <http://mistrice.cz/> [online]. [cit. 2016-04-07]. Dostupné z: <http://www.mistrice.cz/index.php/kronika-obce/755-kronika-rok-2013.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- ČR – Česká republika
- tzn. – to znamená
- obr. - obrázek
- č. - číslo
- tj. – to je
- ZŠ – základní škola
- RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
- sv. - svatý
- str. - strana
- např. - například
- apod. – a podobně

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Znak obce Kněžpole.....	11
Obrázek 2 Tanec „podšable“	14
Obrázek 3 Masopustní masky	14
Obrázek 4 Vyvážení Moreny v MŠ s koňmi.....	15
Obrázek 5 Vhazování Moreny do Moravy	15
Obrázek 6 Stavění máje na návsi obce	20
Obrázek 7 Stárek se stárkou vedou hodový průvod obcí	21
Obrázek 8 Chlapec v kněžpolském kroji při tanci verbuňk.....	25
Obrázek 9 Dívka v kněžpolském svátečním kroji	26
Obrázek 10 Technika pletení pomlázky	73
Obrázek 11 Rukojeť pomlázky	73
Obrázek 12 Hotová pomlázka	74
Obrázek 13 Příprava pomůcek na beránka	74
Obrázek 14 Beránek.....	74
Obrázek 15 Pomůcky na výrobu slepičky	75
Obrázek 16 Hotová slepička	75
Obrázek 17 Zdobení vajíček.....	76
Obrázek 18 Postup zdobení vajíček	76
Obrázek 19 Píseň Klapačky	80
Obrázek 20 Píseň Pomlázka	80

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Věk.....	43
Tabulka 2 Dosažené vzdělání	44
Tabulka 3 Pedagogická praxe	45
Tabulka 4 Pocházíte z regionu Slovácko	46
Tabulka 5 Školní výlety v regionu	47
Tabulka 6 Účast na akcích v regionu ve volném čase	48
Tabulka 7 Účast na akcích v obci	49
Tabulka 8 Působení ve folklorním souboru	50
Tabulka 9 Vztah ke kultuře a tradicím Slovácka	51
Tabulka 10 Zapojení tradic do vyučování.....	52
Tabulka 11 Názor na začlenění do výuky	53
Tabulka 12 Které prvky tradiční lidové kultury jsou zařazeny do výuky	54
Tabulka 13 Formy zařazení do výuky.....	55
Tabulka 14 Zdroj materiálů pro výuku	56
Tabulka 15 Jaké jsou materiály na trhu	57
Tabulka 16 Znalosti dětí z oblasti tradic.....	58
Tabulka 17 Přínos začlenění	59
Tabulka 18 Časová dotace hodin	66

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Věk.....	43
Graf č. 2 Věk.....	43
Graf č. 3 Dosažené vzdělání	44
Graf č. 4 Dosažené vzdělání	44
Graf č. 5 Pedagogická praxe	45
Graf č. 6 Pedagogická praxe	45
Graf č. 7 Pocházíte z regionu Slovácko	46
Graf č. 8 Pocházíte z regionu Slovácko	46
Graf č. 9 Školní výlety v regionu	47
Graf č. 10 Školní výlety v regionu	47
Graf č. 11 Účast na akcích v regionu ve volném čase	48
Graf č. 12 Účast na akcích v regionu ve volném čase	48
Graf č. 13 Účast na akcích obce.....	49
Graf č. 14 Účast na akcích obce.....	49
Graf č. 15 Působení ve folklorním souboru	50
Graf č. 16 Působení ve folklorním souboru	50
Graf č. 17 Vztah ke kultuře a tradicím Slovácka	51
Graf č. 18 Vztah ke kultuře a tradicím Slovácka	51
Graf č. 19 Zapojení tradic do výuky	52
Graf č. 20 Zapojení tradic do výuky	52
Graf č. 21 Názor na začlenění do výuky	53
Graf č. 22 Názor na začlenění do výuky	53
Graf č. 23 Které prvky zařazujete do výuky.....	54
Graf č. 24 Které prvky zařazujete do výuky.....	54
Graf č. 25 Formy zařazení do výuky	55
Graf č. 26 Formy zařazení do výuky	55
Graf č. 27 Zdroj materiálů pro výuku	56
Graf č. 28 Zdroj materiálů pro výuku	56
Graf č. 29 Jaké jsou materiály na trhu	57
Graf č. 30 Jaké jsou materiály na trhu	57
Graf č. 31 Znalosti dětí z oblasti tradic.....	58

Graf č. 32 Znalosti dětí z oblasti tradic.....	58
Graf č. 33 Přínos začlenění	59
Graf č. 34 Přínos začleněn	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 2 - Pracovní listy k projektu Velikonoce v naší obci

Příloha č. 3 - Mapa trasy exkurze

Příloha č. 4 - Pověst Hrádek

Příloha č. 5 – Soubor pracovních listů Masopust

Příloha č. 1 – Dotazník

Vážení učitelé,

ve své diplomové práci provádím výzkum na téma „Kultura a tradice obce ve výuce základních škol“. Z tohoto důvodu bych Vás chtěla požádat o vyplnění krátkého dotazníku. Jmenuji se Klára Brázdilová a jsem studentkou 5. ročníku oboru Učitelství pro 1. stupeň základních škol na PdF UP v Olomouci.

Dotazník je zcela anonymní. U každé položky zatrhněte jednu nebo více možností.

*Děkuji za spolupráci a Váš čas strávený nad tímto dotazníkem. Pokud byste měli zájem o výsledky výzkumu, můžete mi napsat na tuto e-mailovou adresu: **klarabrazdilo-va@seznam.cz***

1) Věk:

- a. 25–30 let
- b. 31–40 let
- c. 41–50 let
- d. 50 a více

2) Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- a. Střední škola s maturitou
- b. Vysoká škola titul Bc. – pedagogického zaměření
- c. Vysoká škola titul Bc. – mimo obor
- d. Vysoká škola titul Mgr. – pedagogického zaměření
- e. Vysoká škola Mgr. – mimo obor
- f. Jiné - uveďte .....

3) Vaše pedagogická praxe:

- a. 0–3 roky
- b. 4–10 let
- c. 11–15 let
- d. 15 a více

4) Pocházíte z regionu Slovácko?

- a. Ano
- b. Ne

5) Které akce v regionu nejraději navštěvujete v rámci školních výletů?

- a. Kulturní
- b. Sportovní

-
- c. Hrady a zámky
  - d. Zoo
  - e. Jiné - uveďte .....
- 6) **Podílíte se na organizaci některých kulturních či jiných akcí v regionu ve svém volném čase?**
- a. Ano
  - b. Ne
- 7) **Účastníte se některých akcí obce jako škola?**
- a. Ano
  - b. Ne
- 8) **Působíte aktivně v nějakém folklorním souboru?**
- a. Ano
  - b. Ne
  - c. Dříve ano
- 9) **Jaký je Váš vztah ke kultuře a tradicím Slovácka?**
- a. Kladný
  - b. Záporný
  - c. Neutrální
- 10) **Zapojujete tradice regionu do vyučovacích hodin?**
- a. Ano, občas
  - b. Ano, často
  - c. Zřídka
  - d. Ne - uveďte důvod .....
- 11) **Myslíte si, že kultura a tradice by měly být zahrnuty do výuky?**
- a. Ano
  - b. Ne
  - c. Nevím
- 12) **Které prvky tradiční lidové kultury zařazujete do výuky?**
- a. Tanec
  - b. Hudba – písně regionu
  - c. Řemesla – tradiční výrobky
  - d. Žádné
  - e. Jiné: .....

---

13) Kterou formou byste tuto oblast do výuky zařadil/a? (možnost více odpovědí)

- a. Projektové vyučování
- b. Exkurze
- c. Pracovní listy
- d. Jiné - uveďte .....

14) Kde hledáte nejčastěji materiály pro výuku? (možnost více odpovědí)

- a. Internet – web
- b. Internet – sociální sítě
- c. Literatura
- d. Učebnice
- e. Vlastní kreativita
- f. Jiné - uveďte .....

15) Vnímáte materiály pro výuku z této oblasti jako:

- a. Plně vyhovující
- b. Vyhovující
- c. Dostatečné
- d. Nedostatečné
- e. Zcela chybějící

16) Jak hodnotíte znalosti dětí z oblasti tradic a folkloru svého regionu?

- a. Velmi dobré znalosti
- b. Dobré znalosti
- c. Dostačující znalosti
- d. Nedostačující znalosti

17) Považujete za přínosné začleňovat kulturní tradice regionu do výchovně vzdělávacího programu?

- a. Ano
- b. Ne
- c. nevím

Příloha č. 2 - Pracovní listy k projektu Velikonoce v naší obci

Pracovní list č. 1

Jak šlo vejce na vandr

Hrubín, F., Nováková, Z., Renč, V.: Kůzlátka a hloupý vlk. Brno: Blok, 1992, s. 43.

Jedenkrát, už je to moc roků, asi tolik, co máš na ruce prstů a na hlavě vlásků, usmyslilo si jedno vejce, že půjde na vandr.
„Co tady budu pořád sedět ve tmě,“ řeklo si a hup z kukaně na dvorek. Proklouzlo mezi tyčkami v plotě a rovnou na pěšinu, která vedla do světa. Vesele se po ní kulilo, kolébal se ze strany na stranu.
Najednou se po louce vedle cesty s velikým kejháním přihnala husa.
„Kam jdeš, vajíčko?“
„Nechce se mi sedět v kukani,“ řeklo vajíčko. „A kam se ženeš ty?“
„Hospodyně si usmyslila, že mě strčí do krmníku! Ale to by mě musela nejdřív chytit!“ zakejhala husa. „Já s tebou půjdu do světa, vajíčko!“
„Tak pojd’!“

A šly. Ráz a dva, ráz a dva, napřed vajíčko, potom husa.
„Haf, haf, kam tou cestou, kamarádi?“ zaštěkal na ně ze dvora pes Alík.
„Doma se nám nelíbí,“ povědělo vejce.
„Jdeme do světa hledat štěstí,“ zaštěbetala husa.
„To já půjdu s vámi,“ rozhodl se pes. „Vám se doma nelíbí a mě se má líbit, když mě co chvíli bijí?“
Přeskočil zídku, byli tři. Ráz dva, ráz dva, ráz dva, vykračovali si do světa.
„Mňau, mňau, vemte mě s sebou, přátelé,“ zamňoukalo našim vandrovníkům někde nad hlavou.
Všichni se podívali vzhůru. V koruně hrušně uviděli kocoura, svítil na ně očima.
„Jen pojd’, bude nám veseleji,“ řekli mu.
Kocour seskočil ze stromu a byli čtyři. Ráz dva, ráz dva, levá pravá, levá pravá.
„Méé, me-e-é, poutníčci, kam jdete?“ zamečela koza, která se pásla na stráni.
„Do světa hledat štěstí,“ povědělo vajíčko za všechna zvířátka. „Pojd’ s námi!“
„Půjdu ráda, je mi tu samotné smutno,“ zamečela rohatá koza.
A cupy dupy, už si to řapala za kocourem. A bylo jich pět. Levá pravá, ráz a dva, ráz dva, ráz a dva...

V tom se z roští vykutálelo na pěšinu bodlinaté klubíčko. Co je to? Vandrovníci sklonili hlavy a zkoumali tu zvláštní hračku zblízka.
„Já jsem ježek,“ zapištělo to. „Prosím, vezměte mě taky s sebou!“
„Proč bychom tě s sebou nevzali? Jen pojd’ s námi!“ řekla zvířátka.
A bylo jich šest.
Levá pravá, levá pravá, rázovali pěkně jeden za druhým, až přišli k potoku. Bydlel tam pod kamenem rak a ten se taky přidal k ostatním. A tak jich bylo dohromady sedm.

První se kutálelo vajíčko, za vajíčkem se kolébala husa, za husou poskakoval Alík, za Alíkem vykračoval kocour, za kocourem ťapala koza, za kozou se šinul ježek a poslední klopytal rak.

Celý den vesele maširovali cesta necesta, až se octli v černém lese. To už byl večer a mezi větvemi vysokánských stromů vyskakovaly hvězdy. Co teď?

Tma jako v pytli a všude plno divných zvuků. Tam se ozvalo liščí zaštěkání a tam zase zahoukání sovy. Někde něco prasklo, zapískalo, zašeptalo, jakoby se had prosmýkl kapradím.

Tady našim zvířátkům do smíchu nebylo. Tiskla se k sobě, srdíčka jim tloukla až

v krku, šinula se jen krůček za krůčkem, stále pomaleji, až se nakonec všichni bezradně zastavili.

„Kams nás to zavedlo, vajíčko? Co si počneme? Co když přijde vlk?“ ptala se ustrašená zvířátka.

Ale vejce neztratilo hlavu.

„Kocoure, ty umíš šplhat po stromech vylez tady na tu borovici a rozhlédni se, kde uvidíš nějaké světlo,“ poroučelo. „Na tu stranu se dáme.“

Kocour vylezl až na vršíček borovice. Rozhlížel se, rozhlížel a najednou radostně zamňoukal: „Mňau! Jsme zachráněni! Vidím světýlko!“

Tím směrem, co viděl světýlko, hodil borovou šišku. Slezl ze stromu a průvod zvířátek vykročil za šiškou. Ale byla taková tma, že by se vandrovníci daleko nedostali, kdyby je nevedlo vajíčko. Byla to chytrá hlava, jen co je pravda!

„Kozičko, ty jsi z nás nejvyšší, posad' si kocoura mezi rohy, ať nám posvítí na cestu!“

Koza vzala kocoura mezi rohy, kocour svítil očima jak lucernami, a hned to šlo líp.

Netrvalo dlouho a před zvířátky se otevřela mýtina. Uprostřed mýtiny stála pěkná chaloupka a vesele svítila všemi okénky. Zvířátka jimi nahlédla. Spatřila dvanáct loupežníků sedět kolem dubového stolu. Mastili karty, až stůl praštěl, a nadávali jedna hrůza. Každý loupežník měl u ruky korbel piva a hromádku zlatáků, která se zvětšovala nebo zmenšovala podle toho, jak který vyhrával nebo prohrával. Zvířátka se na sebe podívala. Co teď?

„Třeba ti loupežníci nejsou hrozní, jak vypadají, a nechají nás tu do rána přespat, aby nás vlk nesežral,“ povídá vajíčko. A opatrně, aby se nerozkřápl, zaťukalo na dveře. Ale kdepak loupežníci! Byli zabrání do své hlučné hry, že nic neslyšeli. Po vajíčku zaklepala husa, po huse pes, pak rohatá koza a kocour, pak ježek a nakonec rak. Ale zase marně. Dveře byly zastrčené na petlici!

„Mám nápad,“ řeklo vajíčko. „Huso, vyleť na střechu, vlez do chaloupky komínem a pak nám odstrč petlici!“

Střecha chaloupky byla nízká, a tak se husa snadno doplácala ke komínu a tam šup do černé díry, projela jí jako kominická štětka. Zvířátka zatím nakukovala do oken, co se bude dít. Nečekala dlouho. Ve světnici se rozletěla dvířka od kamen a vyvalil se z nich, rovnou mezi loupežníky, velikánský oblak sazí. Ti najednou vypadali! A jako když do nich střelí, vyletěli ze stoliček, i stůl při tom převrátili, takže se všechno, co na něm bylo, korbele i peníze, rozsypalo po podlaze. Každý z těch umouněných chlapíků si najednou myslel, že se octl mezi čerty. A to ještě nestačilo. Za oblakem sazí se z kamen vyhrnulo cosi křídlatého a strašně černého s velkým kejháním doprostřed světnice. Nepřeju vám vidět, jak to vypadá, když takoví vousatí rabijáci, rošťáci a karbaníci zničehonic ztratí hlavu. Zakopávali o sebe, váleli se jeden přes druhého, tloukli se, ječeli, až se domeček otrásal v základech. Konečně se huse podařilo odstrčit petlici a

---

všichni se horempádem vyhrnuli ven. Kdyby se zvířátka dala, snad by je ti docela splašení loupežníci nadobro ušlapali.

Jenže zvířátka si věděla rady: koza nabírala jednoho darebu za druhým na rohy a házela je za sebe. Tam stál ježek, a tak se každému zdál

o, že je čert nejdřív napíchl na

vidle a potom hodil do hřebíků. Kocour se statečně oháněl drápky, jak sekal, tak sekal, z chlapíků lítaly cucky.

Ani psík se nenechal zahanbit, leckterá loupežnická nohavice mu zůstala v zubech.

A nakonec tam byl ještě rak a ten pracoval klepety jako nůžkami. Chudák, kdo se mu dostal na dosah!

A vajíčko? To nemá ani zuby, ani drápky, tak jen sedělo na větvi a povzbuzovalo kamarády pokřikem.

„To se snad samo peklo otevřelo,“ mysleli si loupežníci.

A jak se kterému podařilo vyklouznout ze spárů bojovných zvířátek, vzal nohy na ramena a jen se za ním zaprášilo.

Loupežníci se rozběhli po lese a bůhví kde se až zastavili. Jisté je, že od těch dob o nich už nikdo neslyšel. Snad se v tom hlubokém lese poztráceli a dodnes tam někde bloudí každý sám, dodnes si tam někde foukají na modřiny. Ale spíš se zdá, že se dali na dobrou cestu a stali se z nich dřevorubci.

A jak bylo s našimi vandrovníčky? Dobře s nimi bylo. Nastěhovali se do opuštěné chalupy a hospodařili tam spolu.

Vajíčko se kulilo kolem plotny, husa se starala o vodu, pes hlídal a chodil pro dříví, kocourek dbal o pořádek, koza obstarávala mléko, ježek se vrtal v zahrádce, pěstoval jabloně, rak stříhal, šil, zašival. Bylo jim tam spolu veselo, a že jeden druhému pomáhali, měli všechno, co taková chasa potřebuje.

A na dveřích tam měli viset zvonec a naší pohádky je konec.

(Z knihy Jak šlo vejce na vandr, Jiří Žáček)

Pracovní list č. 2

1. Velikonoce jsou pohyblivý svátek.

Mohou být vždy **první neděli po prvním úplňku po 21. březnu** (první jarní den). Přemýšlej, který den to může být úplně nejdříve? Zapiš datum:

2. Tento výpočet Velikonoc byl určen až po delším sporu koncilem niceským v roce 325. Vypočítej, kolik let se tedy Velikonoce už takto určují?

3. K upečení velikonočního beránka je podle receptu třeba:

2 hrnky mouky, 3 vejce, 1 hrnek mléka, 1 hrnek cukru, 0,5 (půl) hrnku oleje, 1 kypřicí prášek do pečiva, 1 vanilkový cukr.

Kolik surovin celkem použily maminky všech žáků naší třídy?

Jidášky

Ingredience: 160 ml mléka, 80 g moučkového cukru, 25 g droždí, 2 lžíce hrubé mouky, 80 g Hery, 2 žloutky, 250 g hladké mouky, 1 sáček vanilkového cukru, sůl, 1 lžička nastrohané citronové kůry, 1 vejce na potření

Postup: Z trochy vlažného mléka, lžičky moučkového cukru, droždí a hrubé mouky uděláme kvásek, který necháme na teplém místě vzejít. Heru se zbylým moučkovým cukrem a žloutky utřeme do pěny. Přidáme vykynutý kvásek, mouku, špetku soli, vanilkový cukr, nastrohanou citronovou kůru a zbylé mléko.

Vše zpracujeme na hladké nelepivé těsto, které necháme na teplém místě asi 30 minut kynout. Pak těsto znovu zpracujeme a necháme dalších 20 minut na teplém místě kynout. Z vykynutého těsta uděláme tenké prameny, které různě stáčíme.

Jednotlivé tvary rozložíme na vymaštěný plech a necháme na teplém místě ještě asi 15 minut kynout. Jidáše potřeme rozšlehaným vejcem a pečeme v předehřáté troubě na 180 °C asi 20 minut. Po upečení je necháme na kovové mřížce vychladnout.

Easter song for children

Easter bunny looking kind of funny with your basket of eggs.

Children singing „What the bunny bringing for me on Eater day?“

Mom is cooking, while we are out there looking for the eggs hoden away.

After church, gathered round with family on this Easter day.

Two thousand years ago Jesus died for our sins. Remember his ressurection and the joy it bring.

Flowers blooming, springtime's looming, everything is coming alive.

Easter colors, yellow, blue and others tell us spring has arrived.

Children are playing and everybody's saying „So good to see you today!“

We're all together the merrier the better on this easter holiday.

GOOD TO SEE YOU TODAY!

Two thousand years ago Jesus died for our sins. Remember his ressurection and the joy it bring.

Flowers blooming, springtime's looming, oh what a wonderful day.

We're all together the more of us the better on this easter holiday.

A lovely easter holiday!

I like my easter holiday!

Překlad:

Velikonoční píseň pro děti

Velikonoční zajíček hledá legraci s košem vajec.

Děti zpívají "Co zajíček přináší mě v tento Velikonoční den?"

Máma vaří, zatímco my jsme hledali vajíčka, uvítala, že jsme pryč.

Po kostele, kde jsme byli s rodinou na velikonoční den.

Před dvěma tisíci lety Ježíš zemřel za naše hříchy. Vzpomínáme na jeho vzkříšení a radost to přináší.

Květiny kvetou, jaro ožívá.

Velikonoční barvy, žlutá, modrá a ostatní nám říkají, jaro je tady.

Děti si hrají a každý říká "Tak rád tě dnes vidím!"

My jsme všichni spolu, tím lépe, tím lépe v tuto velikonoční dovolenou.

Rád vidím dnes!

Před dvěma tisíci lety Ježíš zemřel za naše hříchy. Vzpomínáme na jeho vzkříšení a radost to přináší.

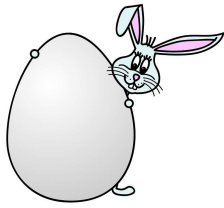
Květiny kvetou, jaro se rýsuje, ach, jaký je to krásný den.

Dohromady nás je víc, tím lépe v tuto velikonoční dovolenou.

Krásná velikonoční dovolená!

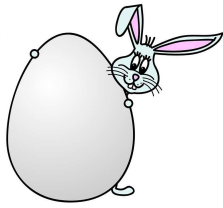
Mám ráda velikonoční svátky!

1. Write the words and color the eggs.

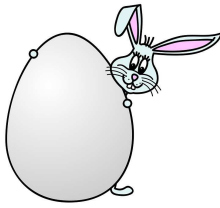
l Lewy

.....

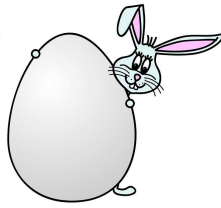
ergen

.....

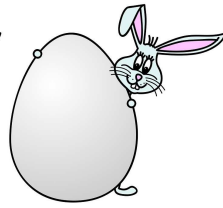
dre

.....

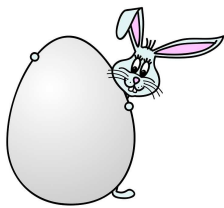
wonrb

.....

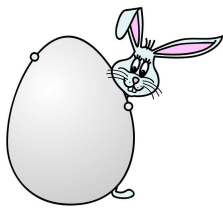
greano

.....

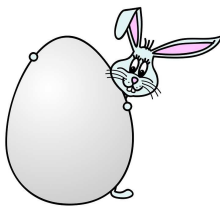
lebu

.....

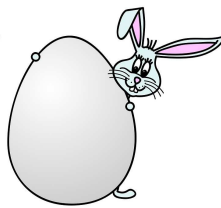
clakb

.....

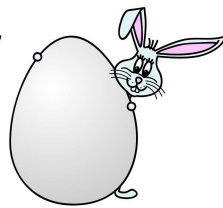
uleprp

.....

nikp

.....

etiwH

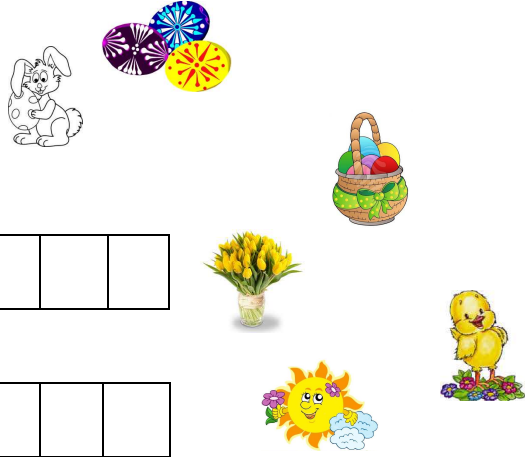
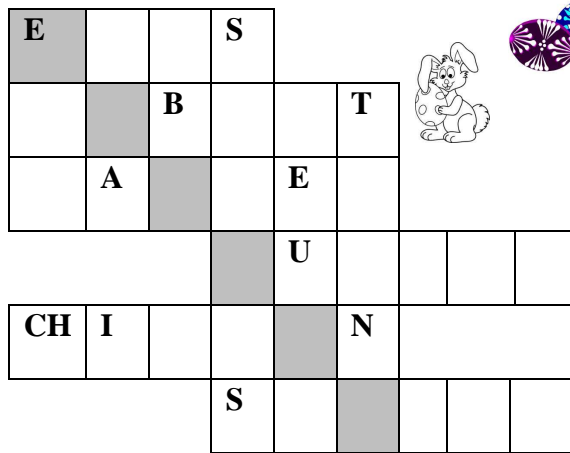
.....

2. How many eggs can you find in the basket?

In the basket I can find ..... eggs. Around the basket I can find .....eggs.

3. Complete the crossword.

4. Word hunt – find the words

R S J O M M O F V H V F F W Q
 S M G W X I L Y A R W H E T L
 C P N G P D S C C I O L Y Y Z
 B B I B E T A T I L T N C L S
 X D R L M R I F I S N H D I H
 X G P Q U B W D F U Z E Z M U
 F L S R B T A C B O B Z R A N
 L U D A U Y O K A K D E C F T
 O P R C C H I C K S T I R X N
 W V T E K S A B G S R W L W T
 E U G J Z V E T A L O C O H C
 R C A N D Y B E L S B S K S M
 S Z Z G U J U S Q K I T D I K
 E I Y S U N D A Y L Z G G L E
 N O I T A R B E L E C E M R B

Words: BASKET BUNNY CANDY CELEBRATION CHICKS
CHOCOLATE DAFFODIL EASTER EGGS FAITH
FLOWERS HOLIDAY HUNT RABBIT SPRING SUNDAY
TULIPS

Pracovní list č. 5

1. Vypočítej příklad a část obrázku vybarvi dle výsledku.

36 = modrá 24 a 42 = zelená 28 a 30 = oranžová 72 = žlutá 56 = hnědá

2. Doplň příklady tak, aby byly správně. Podle čísla, které doplníš, doplň správná písmena. Dopiš čárky a slova vypiš na konec pracovního listu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z	E	A	K	L	M	O	P	C	J	V	N	R	B

7	.	2	=		
18	:		=	9	
21	-	8	=		
27	:		=	9	
6	.	2	=		
8	.		=	16	
32	:		=	8	

41	-	30	=		
12	:		=	6	
88	-	78	=		
3	.	3	=		
	.	2	=	4	

	.	4	=	32	
	.	3	=	21	
24	:	4	=		
20	:	4	=		
9	:	3	=		
4	.		=	4	
16	:		=	4	
12	:	4	=		

TAJENKA _____

Jedná se o symboly _____ .

3. Zajíček Ušáček má plný košík vajíček. Potká 5 dětí. Každému z nich dá 4 vajíčka. Kolik vajíček jim rozdá celkem?

4. Ušáček má v košíku 28 vajíček. Potká 4 děti, které chce podělit rovným dílem. Kolik může dát každému z dětí?

Pracovní list č. 6

Věková kategorie: 2. ročník

1. Vylušti slova :

J _ _ _ strom, jehož větvičky se světí v kostele na Květnou neděli
_ _ **a** _ _ _ **á** název středy před Velikonocemi
_ **r** _ _ _ _ **c** _ zdobené vajíčko
_ _ _ **k** _ název pátku před Velikonocemi
_ _ _ _ **á** _ **k** _ název předmětu, který chlapci mrskají děvčata

2. Doplň i, í / y, ý

postn_ neděle, než_vá Mařena, v moravském kraj_, nastrčená na t_č_, malá vesn_ice, hodně vod_, koš s vaj_čk_, čerstvé peč_vo, malované obrázk_, koledován_ př_ zpěvu, set_ obilovin, svat_ t_den, palmové ratolest_, dřevěné klapačk_, kř_ž v kostele, velkopátečn_ hrkán_, Zelen_ čtvrtek, ovč_ kož_ch, vrbové proutk_, barevné stuh_, k_nuté těsto, voňavé pern_čk_, čt_ř_cet_ denn_ půst

3. Doplň i, í / y, ý a básně opiš do sešitu

Bude už čtvrtek Zelen_,

bude beránek pečen_,

budem j_st j_dáše,

s medem kousek kaše

a tř_ lř_čk_ medu

vezmem prot_ jedu.

(Ze Slovácka)

Věková kategorie: 3. ročník

1. Vylušti slova :

o _ _ _	dárek koledníkům
_ _ l _	název Velikonoční soboty
_ y _ _ _	věc, kterou nosil v ruce Jidáš
_ _ č _ _ k _	větvičky jívy v nářečí
u _ _ _ _ _ í	způsob, jakým byla usmrcena Morena
_ _ _ o	probouzející se roční období
_ v _ _	zvíře, ze kterého měl Jidáš kožich

2. Dopln i, í / y, ý

Nedávno b_ly Vel_konoce. Děť_v_nášely Mařenu a hod_ly ji do bl_zkého potoka. Létečko b_lo ozdobeno leskl_mi stuhami. Nech_běly tam ani v_fouklá vaj_čka. Vašek si v_rob_l tatar z osmi vrbov_ch proutků. Katka měla nach_stané krasl_ice na Vel_konočn_ pondělí. Mam_nka peče každ_ rok j_dášky s medem. Brz_ pojedeme na návštěvu k bab_čce a dědovi. V pokoji v_sí velký obraz jam_ př_rody.

3. Utvoř věty s následujícími výrazy:

kolední říkadla

_____

ozdobená větvička

_____

pečený beránek

_____

velký pátek

_____

---

malované vajíčko

---

4. Vyškrtni slova, která do řady nepatří:

- Bílá sobota, Zelený čtvrtek, Boží hod velikonoční, Malý pátek, Velikonoční pondělí
- mazanec, jidášky, lízátko, perníčky, koláče
- tatar, klepačka, vajíčko, koloběžka, stuha
- říkadla, film, písně, básně, pohádky, přísloví

5. Napiš krátký příběh, ve kterém použiješ následující slova. Na jejich pořadí nezáleží.

klepačky, Velký pátek, koleda, chlapani, déšť, cukroví, rámus

---

Pracovní list č. 7

Pomlázka a její krajové názvy:

Binovačka, vinovačka – pomlázka spletená z prutů vinné révy

Dynovačka – z Chodska

Koleda – jihomoravské Vranovsko

Kyčkování, kyčkovanka, kyčka – Opavsko

Mrskút, mrskot, mrskanda, mrskačka – jižní a střední Morava

Pamihod, pamihod – střední Čechy (hlavně Rakovnicko)

Sekačka – Žďársko

Šlaháčka, šlehačka, šlahání, vyplácání – jihovýchodní Morava

Šmirgust, šmirgrust, šmerkúst, šmykustr, šmerkoust – severní Morava a vých. Čechy

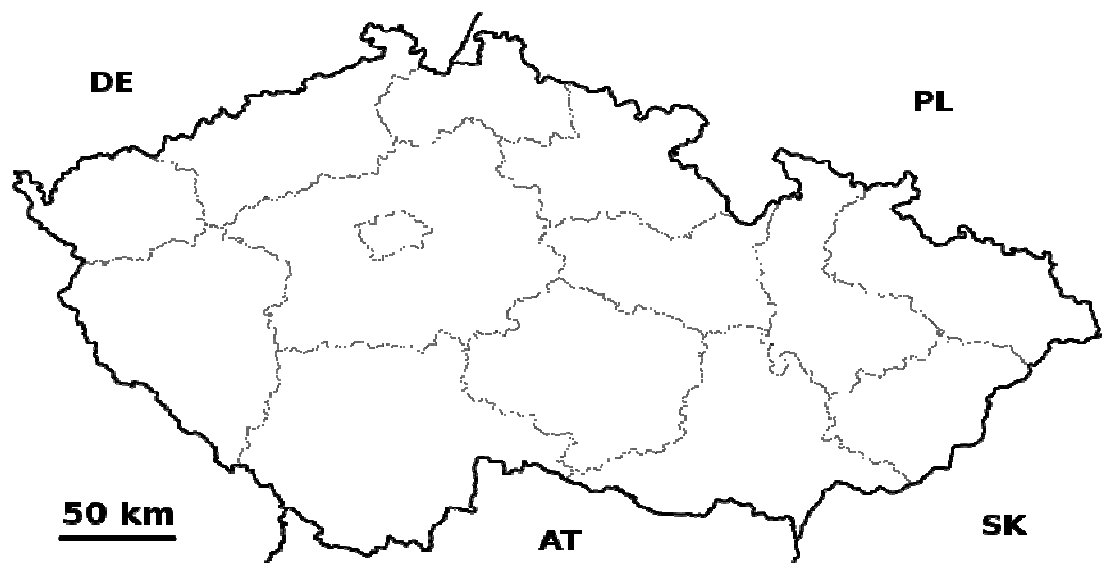
Tatarec, tatar – střední Morava

Korbáč, karabáč – Morava

Další názvy pomlázky:

Žila, žíla, metla, švihačka, šihačka, šihota, cigár, kančúch, rouhačka...

1. Zvol si některé z názvů pomlázky a pokus se je barevně vyznačit do mapy. Ke každému ze zvolených názvů uži jinou barvu (stačí 3):

[cit.

2010-10-14]. Dostupné pod licencí Creative Commons na http://wiki.rvp.cz/Kabinet/Mapy/Mapa_%C4%8CR

Doplňující úkoly:

1. Vyberte si ve skupině některé (2–3) z krajevých názvů pomlázky a pokuste se zahrát si na reportéry pořadu „NIKDO NENÍ DOKONALÝ”.
2. Zajistěte si po celé škole alespoň 10 odpovědí různých osob. Odpovědi si zaznamenejte beze jmen dotazovaných – anonymně!
3. Pokuste se zjistit alespoň od 5 osob, jaké jiné názvy pomlázky znají.
Odpovědi si zaznamenejte.

- 1. V obchodě měli 26 forem velikonočního beránka. Protože se rychle vyprodali, přivezli jim ještě 20 nových forem. Kolik forem celkem prodali, když jim na prodejně zbyly jen 4?**

měli forem .....

přivezli jim .....

zbylo v obchodě .....

Vypočítej:

.....

Odpověď: _____

- 2. V košíku bylo 22 nabarvených červených vajíček. Žlutých vajíček bylo o 6 méně. Kolik vajíček bylo v košíku?**

červených .....

žlutých .....

Vypočítej:

.....

Odpověď: _____

- 3. Na stole leželo 34 tvarohových koláčů. Děti snědly 8 koláčů a 5 zabalila maminka tatínkovi do práce. Kolik koláčů zbylo na stole?**

původně bylo koláčů .....

děti snědly .....

tatínkovi maminka zabalila .....

Vypočítej:

.....

Odpověď: _____

Pracovní list č. 9

Pranostiky:

Popeleční středa

- Na Popeleční středu fouká-li vítr svěží, úrodný rok nato běží.
- Jaké je počasí o Popeleční středě, takové se drží celý rok.

Zelený čtvrtek

- Je-li Zelený čtvrtek bílý, tak je léto teplé.
- Na Zelený čtvrtek hrachy zasívej, na Velký pátek se zemí nehýbej!
- Co je na Zelený čtvrtek vyseto, vše se vydaří.

Velký pátek

- Velký pátek deštivý - dělá rok žíznivý.
- Velký pátek vláha - úrodu zmáhá.
- Když na Velký pátek hřmí, na poli se urodí.
- Kdo na Velký pátek orá, tomu se chleba nedostává.
- Omrzne-li na Velký pátek stromový květ, neurodí se ovoce.

Bílá sobota

- Prší-li v noci na Bílou sobotu, bude málo třešní.
- Prší-li na Bílou sobotu, bude v létě nouze o vodu.
- Když prší do božího hrobu, bude žíznivý rok.

Boží hod velikonoční

- Jasně počasí o Velikonocích - nastane léto o letnicích.
- Prší-li o velikonočním Hodu, bude v létě nouze o vodu.
- Déšť velikonoční suchou potravu přináší, ale čas pěkný, hojně sádla a potrav.
- Vítr, který od Velikonoc do svatého Ducha panuje, drží se celý rok.
- Na Boží hod prší, sucho úrodu vysuší.
- Velikonoce krásné úrodu nám dají, pakli slunce hasne, louky sucho mají.
- Kdo na Velikonoce nesní ani jedno vajíčko, smutný bude brzičko.
- Máme-li na Velikonoce k obědu husu, dá ti pěkný kluk pusu.

Říkanka dívek

Kropenatá slepička
snesla bílá vajíčka,
obarvím je, vymaluji,
všechny chlapce podaruji.
Pentličky si nastříhám,
na pomlázku jim je dám.

Říkaneky a básně chlapců

Upletl jsem pomlázku
je hezčí, než z obrázku.
Všechny holky, které znám,
navštívím a vymrskám.
Než mi dají vajíčko,
vyplatím je maličko.

Tetičko, matičko,
dejte mně vajíčko!

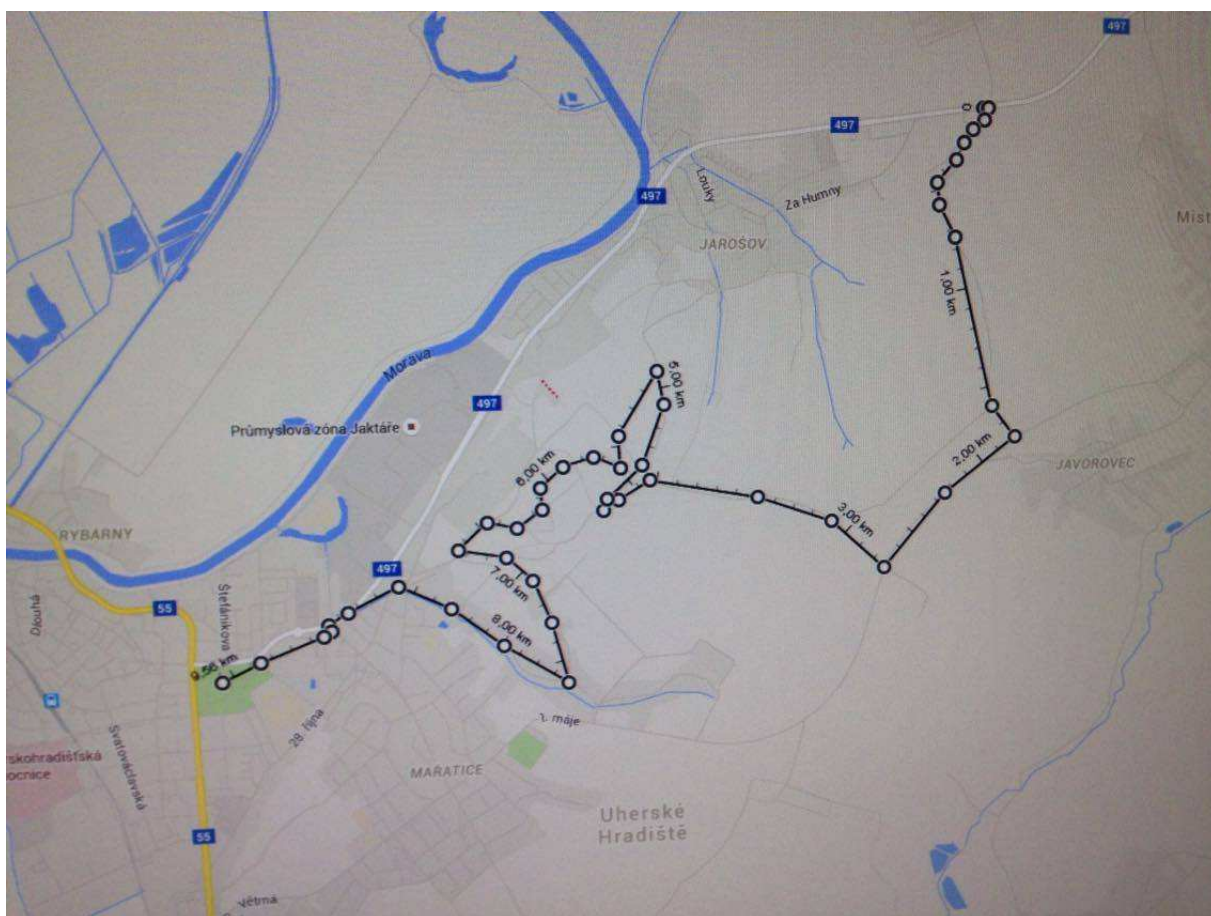
(Ze Slovácka)

Esli mně ho nedáte,
vašu céru nevdáte,
bude v kútě sedět
a škaredě hledět,
šak to uhlídáte!

Slepička běhá po dvoře,
vajíčko se kutálí v komoře,
slepička kdák! Vajíčko křáp!
Máte mi ho panímámo dát.

Hody, hody, doprovody,
dejte vejce malovaný.
Nedáte-li, malovaný,
dejte aspoň bílý,
slepička vám snese jiný.

Příloha č. 3- Mapa trasy exkurze

Příloha č. 4: Pověst Hrádek

Pověst Hrádek

Asi v místech, kde odbočuje od jarošovské silnice cesta do Kněžpole, svažuje se až k silnici kopec, porostlý břízami a smrky. Toto místo se nazývá Hrádek. Stával zde krásný, mramorový hrad, obklopený neproniknutelnými lesy, kterými táhla jenom jedna cesta na Velehrad. Zato z Hrádku vedlo do okolí mnoho podzemních chodeb, kterými páni hradu vyjížděli, olupovali kupce a pocestné, svazovali je a vrhaly do hlubokých sklepů, kde ubožáci hynuli. Ve dne je na kopci útulno a krásně, ale v noci prý začne kolem kopce hučet a ze země se ozývá vytí psa. Lidé se v noci Hrádku vyhýbají. Kdysi prý šel jeden pacholek z Kněžpole do stodůlky pro seno. Stmívalo se už. Pacholek pospíchal, protože se bál, že dostane od přísného hospodáře vyhubováno. Když už byl skoro na místě, zamží se mu v očích- a stojí před ním černý pán. Povídá: „Odnes mě dnes a ještě šest dní po sobě do Hrádku, bohatě se ti odměním!“ Pacholek si nevěděl rady, chvíli přešlapoval, ale nakonec si dodal odvahy a vzal pána a vynesl ho do kopce na Hrádek. A nyní pro seno a honem domů! Hospodář mu zle láteřil, kde se toulá. Ale když se to opakovalo druhý i třetí den,

šel za milým pacholkem a dával pozor, co bude dělat. Mladík však sedláka uviděl a utekl druhou stranou domů. Sedlákovi se náhle mžikne v očích a uvidí také černého pána, který na něho rozlomně udeří: „ Ty zvědavče, nyní musím zase 100 roků čekat na vysvobození. Tvůj pacholek mohl býti největším boháčem v kraji, kdybys ho nechal nepokoji, neboť pro mého zachránce je určen velký poklad na Hrádku!“ A opravdu lidé na Hrádku několikrát poklady našli. Jednou zde orál chudý člověk z Jarošova. Jak tak orá, zavadí o veliký kámen, vezme rýč a chce kámen ze země dostat a vyhodit na cestu. Náhle ucítí někoho za sebou. Ohlédne se a vidí velkou paní se smutnýma očima. Honem uctivě smekl a paní se ho soucitně ptala: „ co zde děláš?“ „Ba, orám, paní mámo, je to tu těžká práce, samý kámen. Ale co se dá dělat, doma nemáme ani do huby co dát. A tak se pachtím, aby těch brambor alespoň bylo.“ Paní kývla hlavou a potom povídá: „ dáš-li za mne sloužit 3x mši svatou, poradím ti.“ „A proč bych nedal, i čtyřikrát,“ řekl sedlák, ale začínal se bát. Ta paní měla podivné chladné oči. „Nuže, kopej zde pod tím kamenem, najdeš jiný lesklý kámen!“ A už jí nebylo. Sedlák popadl motyku a kopal, kopal. Dalo to hodně práce, ale té radosti, když našel pod lesklým kamenem hrnec, plný zlatých peněz. Utíkal hned domů. Nikdy nezapomněl, že byl chudý a každoročně dával za bílou paní sloužit 3 mše svaté. Také ponocný v Kněžpoli jednou vyšel si za dědinu. Měsíc krásně svítil a ponocný, který právě odtroubil dvanáctou, měl do jedné hodiny dost času. Jde po silnici k Hrádku. Náhle za ním zahrčí kočár a v něm 4 myslivci, černí jako uhel. Kočár se zastaví a páni, že aby strýček přisedl a ukázal jim cestu do Javorovce. Strýček, když slíbili, že mu zaplatí se nedal dlouho pobízet a hned se dal do řeči, že se mu otelila kráva, že má špatnou úrodu na poli a málo obilí, méně než soused Kafka, který má pole o půl druhé měřice menší než on. „Šak s tímto špatně dopadne, má prý čarodějné kuřa. Tetka ho viděli, jak nosil vajco z černé slépký 9 dní pod ramenem. Eee, s čertíma nejsou žádné špásy!“ S pány to trhlo: „a vy byste se bál, strýčku, d'ábla?“ ptal se náhle jeden. „Ale co, já su starý voják! Daj sem, čerte, peníze, šak já sa t'a nějak zbavím!“ Páni se zachechtali, až ponocnému přešel mráz po zádech. Přijížděli právě k Hrádku. Tu jeden černý vytáhl pytel peněz a povídá: „zkusíme to, zde máš peníze, chceš-li –ale podepíšeš se nám vlastní krví!“ „Jesusmarjajosef“ vykřikl strýc a vyskočil z kočáru. Rázem sa zablesklo, kočár sebou smýkl a s táhlým hukotem se propadl Hrádku.

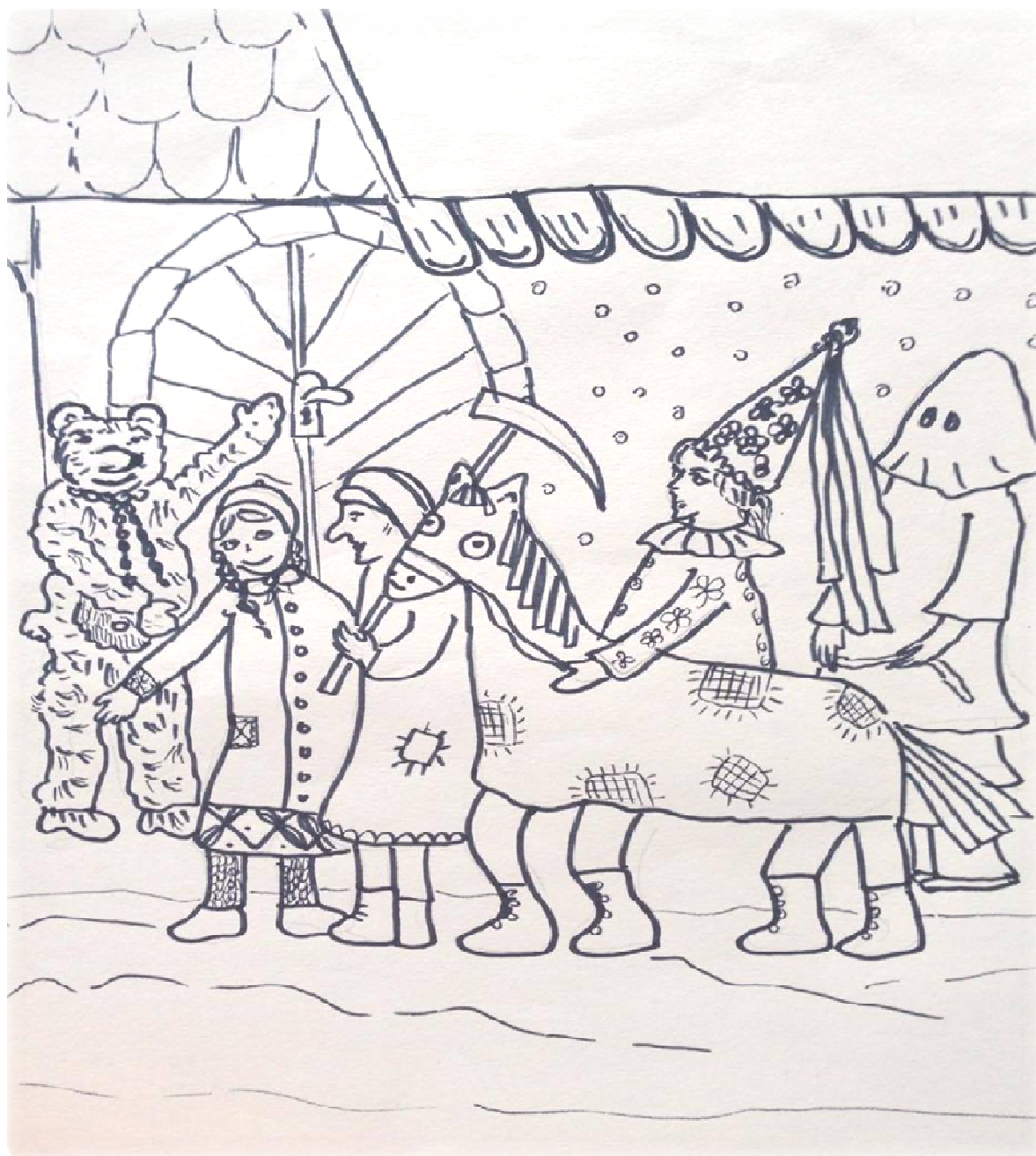
Kronika obce Místřice. *Místřice*: <http://mistrice.cz/> [online]. [cit. 2016-04-07]. Dostupné z: <http://www.mistrice.cz/index.php/kronika-obce/755-kronika-rok-2013.html>

Příloha č. 5 – Soubor pracovních listů Masopust

MASOPUST – FAŠANK

Po třech králích začíná veselý čas masopustu a trvá až do popeleční středy, to je před Velikonocemi. Je to období dětských radovánek, maškarních průvodů, svateb a zabíjaček. Známi se navštěvují, besedují a zpívají.

1. Vymaluj obrázek masopustního průvodu.

2. Masopustní masky – vyluštěné tajenky ti představí nejznámější masopustní masky.

Věková kategorie: 2.–3. Ročník

Vzdělávací oblast: **Jazyk a jazyková komunikace**

Antonyma – piš slova opačného významu

Hodně						
Ráno						
Nahoře						
Malá						
Tma						
Levný						

TAJENKA: .....

Barvy – napiš správnou barvu

Sníh má barvu						
Komíník je						
Šípková růže je						
Tráva je						
Královská koruna je						

TAJENKA: .....

Roční doby, měsíce a dny v roce – doplň vhodná slova

Letní měsíc

Zimní měsíc

Měsíc vyjadřující
co se děje na pod-
zim

Poslední roční ob-
dobí

Jarní měsíc

Měsíc, ve kterém se
slaví nejčastěji ma-
sopust

7 dnů je jeden

TAJENKA .....

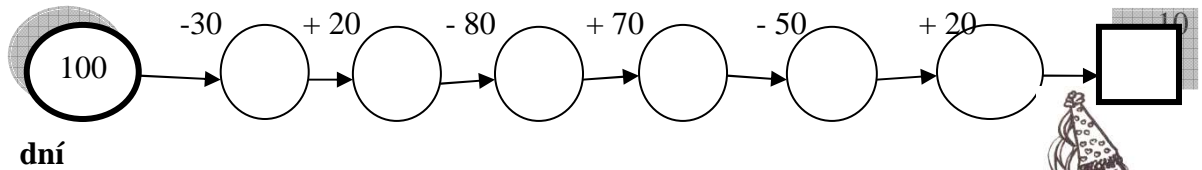
3. Masky, které vyšly v tajenkách, zkus nakreslit:

Masopust, masopust, do kola mě holka pust' !

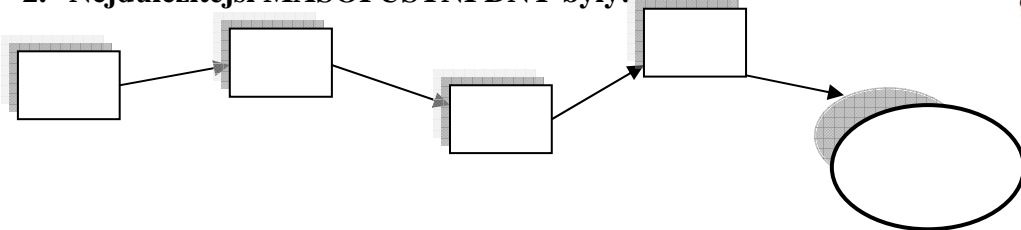
Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Věková kategorie: 3. Třída

1. MASOPUST trval od TŘÍ KRÁLŮ až do začátku postní doby. Období PŮSTU bylo dlouhé:

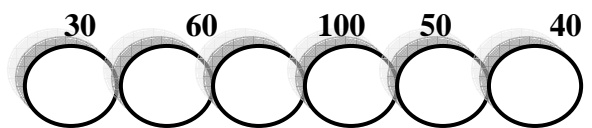
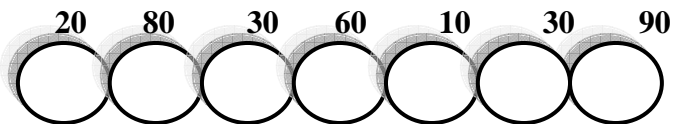

2. Nejdůležitější MASOPUSTNÍ DNY byly:

3. Plesy, tancovačky, zábavy ...

- Podle výsledku přiřaď písmeno

60

$$E = 30 + 30$$

$$Ě = 70 + 20$$

$$Í = 40 + 50$$

$$A = 50 + 30$$

$$L = 90 - 50$$

$$N = 90 - 60$$

$$D = 70 + 30$$

$$T = 60 - 40$$

$$Č = 100 - 90$$

Masopustní počítání

Věková kategorie: 2. Třída

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

1. Maminka pekla koblihy. Janička je cukrovala a rovnala na talíře po deseti. Martínek odnášel plné talíře do komory, napočítal rovných 5 talířů. Čtyři koblihy, které zbyly, mohli děti rovnou sníst. Kolik napekla maminka celkem koblihů?

Příklad: _____

Odpověď:

_____

2. V masopustním průvodu šlo 20 muzikantů, 13 maškar představujících řemeslníky, 5 zvířecích masek, 2 Turci, 1 žid, 3 báby a 1 smrtka. V čele průvodu běžel jeden lauf. Kolik postav tvořilo průvod?

Příklad: _____

Průvod tvořilo _____ postav.

3. U muziky tancovali: 2 medvědi, 2 vojáci, 2 kobyly, 3 nevěsty a 3 ženichové, 2 židé, 1 lauf, 1 smrtka, 4 kominíci, 6 řemeslníků a 4 vojáci. Dokážeš je všechny spočítat?

Příklad: _____

U muziky tancovalo celkem _____ postav.

4. **Babička chystala výslužku pro masopustní maškary. Na misky naskládala 20 jitrnic, 10 jelit a 15 klobás. Na podnosy připravila 25 koblih a 30 božích milostí. Vypočítej, kolik toho babička připravila na misky a kolik na podnosy a poté porovnej ($<$, $>$, $=$) zda bylo více kusů na miskách nebo podnosech.**

Příklad misky: _____

Příklad podnosy: _____

MÍSY

porovnávací
znaménko

PODNOSY

5. **Lauf obcházel chalupy a zjišťoval, zda je masopustní průvod vítán. Holí zabouchal na 80 vrat. 70 z nich se otevřelo a majitelé domů pozvali maškary dál. Kolik rodin nepohostilo maškary?**

Příklad: _____

Maškarní průvod nepohostilo _____ domů.

Člověk a jeho svět – tradiční pokrmy

Koblihy

Ingredience: 500 g polohrubé mouky, 2 a ½ dl mléka, 40 g droždí, 40 g krupicového cukru, 40 g másla, 4 žloutky, 4 lžíce rumu, 200 g sádla, 2 dl oleje, meruňková marmeláda, vanilkový cukr, sůl

Postup: Mouku se solí promícháme, uprostřed vytvoříme důlek, do něhož dáme cukr, droždí, žloutky, vlažné mléko a máslo. Počkáme, až vzejde kvásek, pak těsto zpracujeme. Správně vypracované těsto tvoří při míchání bubliny. Necháme ho na teplém místě kynout. Potom z těsta v míse pomocí lžíce vykrajujeme a na vál házíme přibližně stejné kousky. Ty pomocí prstů roztáhneme do kulaté placky. Do jejího středu dáme trochu marmelády a konce placky spojíme – uzavřeme. Takto připravené koblížky (spojem dolů) necháme na vále přikryté utěrkou vykynout. Smažíme je na tuku přikryté pokličkou, po otočení na druhou stranu při smažení již nepřikrýváme. Tuku by mělo být tolik, aby koblihy plavaly. Usmažené do zlatova je vytáhneme na brousek, aby se částečně odsál tuk, a nakonec je posypeme cukrem.

Boží milosti

Ingredience: 250 g hladké mouky, 250 g hrubé mouky, 4 žloutky, 1 vejce, trochu mletého cukru, lžíce bílého vína, smetana (dle potřeby, aby těsto nebylo tuhé), mletý a vanilkový cukr na obalování

Postup: Ze všeho se vypracujeme, ne příliš tuhé těsto, ze kterého se vyválí plát. Nožem nebo pomocí rádla se vykrajují kosočtverce, obdélníky, čtverečky. Smažíme v horkém tuku a ještě horké se obalují v cukru. Správné Boží milosti se musí být velmi křehké.

Hudební výchova

Píseň Řeznická

1. 2. 3. 4.
Vy řezníci, řemesníci, vy se dobře máte.

5. 6. 7. 8.
Když vy něco ku-pu-je-te, dycky moc smlouvá-te.

9. 10. 11. 12. 13.
Zač to-ho vo-la dá-te od slo-va? Zač ho

14. 15. 16. 17. 18.
dá-te, že nic neří-ká-te, zač ho dá-te,

19. 20.
dá-te od slo-va.

A. Figurální tanec řemeslnický. Tančí dvojici po kruhu v postavení proti sobě, chlapec = CH levým bokem, dívka = D pravým bokem ke středu. Ruce spojeny předpažení poníž.

B. Přeměnný krok hladký, tleskání do dlaní, polka.

C. Dvojici za zpěvu postupuje po kruhu krokem přeměnným.

1. – 8. takt : CH postupuje krokem přeměnným hladkým dopředu, vychází pravou vpřed. D postupuje dopředu krokem stejným, vychází levou.

/: 1. – 8. :/ jako 1. – 8. takt, ale nyní CH ustupuje dozadu, vychází opět pravou, D postupuje dopředu, vychází levou.

9. – 12. takt : Páry stojí proti sobě a tleskají do dlaní.

9. takt: každý tleskne do svých dlaní

10. takt: CH uchopí levou dlaň D obrácenou vzhůru do své pravice a svou levou rukou do ní tleskne

11. takt: každý tleskne do svých dlaní

12. takt: jako 10. Takt ale nyní tleská pravou rukou do pravé dlaně D

/: 9. – 12. takt :/ jako 9. – 12. Takt

13. – 20. takt CH tleská střídavě do pravé dlaně a levé dlaně D, stejně jako v 10. a 12. taktu ale rychleji. **V každém taktu dvakrát.** Přitom dvojice postupuje chůzí po kruhu, dva kroky v taktu. D vykročí levou vzad, CH pravou vpřed.

/: 13. – 20. Takt :/jako 13. – 20. takt, ale se změnou směru CH vzad, D vpřed

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Klára Brázdilová
Katedra:	Primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph. D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Kultura a tradice v obci jako výchova dětí k vlastenectví
Název v angličtině:	Culture and traditions in the village like as education for patriotism
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá tématem tradic a lidové kultury v obci Kněžpole a jeho zařazení do výuky na základních školách a potencionální udržení nebo znovuobnovení některých tradic v obci. V první části práce je představen obec Kněžpole, popsány tradice a lidová kultura a její využití. V druhé části práce zpracováváme dotazníkový výzkum, díky kterému zjišťujeme, zda učitelé zařazují toto téma do výuky na základních školách a jakým způsobem. V závěru mé práce vytváříme Sborník metodických listů, projektů a exkurzí pro využití na základních školách.
Klíčová slova:	Obec Kněžpole, kulturní tradice, RVP ZV , pracovní listy, projekt, exkurze
Anotace v angličtině:	The thesis deals with the theme of traditions and folk culture in the village Knezpole and engagement of it in teaching in primary school and the potenciál to maintain or recstoration some traditions in the village. The first part introduced village Knezpole, described traditions and folk culture and its use. In the second part of the work process questionnal research, thanks to which we find out whether teachers

	classified this topic into the curriculum of basary schools how. At the end of my work creating the Proceedings of methodological papers, projects and excursions for use in primary schools.
Klíčová slova v angličtině:	The village Kněžpole, cultural traditions, RVP ZV, worksheets, project, excursions
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník Příloha č. 2: Pracovní listy k projektu Velikonoce v naší obci Příloha č. 3: Mapa trasy exkurze Příloha č. 4: Pověst Hrádek Příloha č. 5: Soubor pracovních listů Masopust
Rozsah práce:	85
Jazyk práce:	český